KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.6.2018 r.
COM(2018) 385 final

2018/0209 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1293/2013

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SEC(2018) 275 final} - {SWD(2018) 292 final} - {SWD(2018) 293 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Niniejszy wniosek przewiduje jako datę rozpoczęcia stosowania 1 stycznia 2021 r. i jest przedstawiany Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

- **Przyczyny i cele**

Problemy związane ze środowiskiem naturalnym i klimatem wpływają na zdrowie i jakość życia obywateli Unii, a także na dostępność i stan zasobów naturalnych, co wiąże się kosztami społecznymi i gospodarczymi. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną i gospodarkę o obiegu zamkniętym stanowi projekt modernizacji gospodarczej dla Europy i priorytet Komisji Junckera. Przejście na nowoczesną, czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym wymaga znacznych przesunięć inwestycji na rzecz nowej infrastruktury, nowych technologii, nowych modeli biznesowych oraz nowych form produkcji i konsumpcji wszystkich rodzajów towarów i usług, w tym żywności i zasobów naturalnych. UE jest światowym liderem działań w dziedzinie ochrony środowiska i klimatu. W ciągu ostatnich 40 lat Komisja wprowadziła szeroki zakres polityk, środków finansowych i narzędzi na rzecz ochrony środowiska, które spełniają najbardziej nowoczesne światowe normy. UE pragnie utrzymać i rozszerzyć swoją rolę w tej dziedzinie.

Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety jest koniecznością i priorytetem. Program LIFE odgrywa rolę katalizatora w procesie transformacji Unii w czyste, energooszczędne, niskoemisyjne, odporne na zmianę klimatu społeczeństwo, oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym. Dzięki ukierunkowanemu wsparciu działań politycznych i działań na rzecz absorpcji rynkowej program LIFE zachowuje, chroni i poprawia jakość środowiska, chroni ludzkie zdrowie oraz przyczynia się do ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych.

Ponadto program LIFE wnosi również wkład do realizacji zobowiązań UE w ramach porozumienia paryskiego w sprawie zmian klimatu, unii energetycznej oraz ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, a także długoterminowych celów w zakresie obniżenia emisyjności. Jest on również spójny z dążeniem UE do zajęcia pozycji światowego lidera w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych.

Jak zadeklarowano w komunikacie pt. „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy", agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz 17 celów zrównoważonego rozwoju stanowią podstawowe ramy orientacyjne dla wszystkich strategii politycznych UE i jako takie muszą zostać uwzględnione we wszystkich aspektach przyszłych wieloletnich ram finansowych.

Chociaż działania w ramach programu LIFE na lata 2014–2020[1] służą rozwiązywaniu niektórych problemów bezpośrednio w terenie, jego główne oddziaływanie jest pośrednie ze względu na funkcję katalizatora, którą pełni ten program: wsparcie działań na małą skalę

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 185).

mających na celu zapoczątkowanie, rozszerzenie lub przyspieszenie praktyk zrównoważonej produkcji, dystrybucji i konsumpcji oraz ochronę kapitału naturalnego poprzez:

– ułatwienie opracowywania i wymiany najlepszych praktyk oraz wiedzy;

– budowanie zdolności i szybsze wdrażanie przepisów oraz polityk w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także ułatwienie przejścia na czystą energię;

– pomoc dla zainteresowanych stron w testowaniu technologii i rozwiązań na małą skalę; oraz

– uruchamianie środków z innych źródeł.

Podejście to należy dalej stosować w wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2021–2027.

Uwzględnianie kwestii klimatu we wszystkich instrumentach następnych wieloletnich ram finansowych pozwoli zwiększyć środki dostępne na niezbędne innowacje, dostosowania społeczne oraz wzmocnienie pozycji przedsiębiorstw, pracowników i obywateli w celu rozwijania zdolności i umiejętności pomocnych w przeciwdziałaniu zmianie klimatu. Program LIFE przyczyni się do innowacji na małą skalę, pomagając obywatelom w podejmowaniu działań na rzecz klimatu i społeczności.

• **Spójność z innymi politykami Unii**

Program LIFE jest jedynym unijnym funduszem przeznaczonym wyłącznie na cele środowiskowe i klimatyczne. Mając stosunkowo niewielki budżet, jest ukierunkowany na niszowy obszar na pograniczu unijnych programów wspierających badania naukowe i innowacje z jednej strony oraz unijnych programów finansowania działań na dużą skalę z drugiej strony. W związku z tym program wypełnia lukę między rozwojem nowej wiedzy a jej wprowadzaniem w życie.

Na poziomie UE duże inwestycje w działania w dziedzinie środowiska i klimatu są finansowane głównie z dużych programów finansowania, w których cele włączono cele w zakresie środowiska i klimatu, w tym z funduszy na rzecz rozwoju regionalnego, funduszy na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, funduszy na rzecz sektora morskiego i rybołówstwa, programu badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”, instrumentu „Łącząc Europę”, a także instrumentów polityki zewnętrznej oraz instrumentów finansowych Unii – natomiast główne oddziaływanie programu LIFE ma charakter pośredni, ponieważ odgrywa on rolę katalizatora wspierającego działania na małą skalę, mające celu inicjowanie, rozszerzanie lub szybsze wprowadzanie praktyk czystej i zrównoważonej produkcji, dystrybucji i konsumpcji oraz poprawę jakości środowiska i wkład w realizację unijnych celów w dziedzinie klimatu.

Należy dążyć do synergii między dotacjami finansowanymi w ramach programu LIFE i innych programów UE (np. z projektami demonstracyjnymi w ramach programu „Horyzont Europa”), ponieważ programy te, choć mają odrębne cele i różnią się wielkością i charakterem, są ze sobą wzajemnie powiązane. „Horyzont Europa” będzie przyczyniać się do rozwiązywania problemów związanych z ochroną środowiska oraz realizacji priorytetów UE poprzez działania w zakresie badań naukowych i innowacji – wybrane w procesie planowania strategicznego – w szczególności w ramach specjalnych „klastrów”. Co do zasady program „Horyzont Europa” obejmuje działania wspierające rozwój, demonstracje i absorpcję rynkową innowacyjnych rozwiązań, które mają wymiar ponadnarodowy, są prototypowymi działaniami w UE i mogą być powielane w Unii. Efekt katalityczny tradycyjnych projektów LIFE będzie polegał na rozwoju, testowaniu lub prezentowaniu odpowiednich technologii lub

metod realizacji polityki UE w zakresie środowiska i klimatu w terenie w określonych kontekstach; mogą one być następnie wprowadzane na dużą skalę po otrzymaniu finansowania z innych źródeł. Potencjalny Fundusz InvestEU może zostać wykorzystany do finansowania strategicznych projektów ochrony przyrody i projektów zintegrowanych oraz do wsparcia absorpcji programu.

W niektórych obszarach (np. przyrody i różnorodności biologicznej, w tym ekosystemów morskich) program LIFE odgrywa wyjątkową i kluczową rolę. Zaobserwowano synergie i komplementarność, w szczególności z programami rozwoju obszarów wiejskich, lecz również, przykładowo, między projektami w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu a projektami zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. Należy zwiększyć te synergie i komplementarność w ramach kolejnego programu LIFE na lata 2021–2027 również poprzez dostosowanie zakresu programu badawczego do niektórych działań wspierających przejście na czystą energię, które przyczyniają się do łagodzenia zmiany klimatu.

Włączenie podprogramu „Przejście na czystą energia" do programu LIFE zwiększa ogólną spójność unijnego finansowania, i jednocześnie niesie znaczny potencjał pod względem synergii z działaniami dotyczącymi środowiska i klimatu.

W ramach programu „Horyzont Europa" istnieje wyraźna komplementarność z finansowaniem działań w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie czystej energii. Badania naukowe i rozwiązania innowacyjne opracowane w ramach programu „Horyzont Europa" dzięki wsparciu dla wiodących uczestników przyniosą kolejną generację technologii i dobrych praktyk, które na późniejszym etapie mogą zostać powielone przy wsparciu na rzecz budowania zdolności w ramach podprogramu „Czysta energia w transformacji".

Podprogram „Przejście na czystą energię" oraz instrument „Łącząc Europę" uzupełniają się pod względem charakteru i stanowiącej ich podstawę logiki interwencji. W szczególności wymiar transgraniczny ma zasadnicze znaczenie dla logiki interwencji instrumentu „Łącząc Europę".

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna i pomocniczość

Podstawę działań UE w dziedzinie ochrony środowiska i zmiany klimatu stanowi art. 192 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Działania wspierające przejście na czystą energię są także objęte tą podstawą prawną, gdyż bezpośrednio przyczyniają się do łagodzenia zmiany klimatu. Już w ramach obecnego programu LIFE niektóre działania mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii są finansowane jako istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu, często przynoszący dodatkowe korzyści dla środowiska (np. poprawę jakości powietrza).

Większość problemów z ochroną środowiska ma charakter transgraniczny lub ponadnarodowy i państwa członkowskie nie są w stanie rozwiązać ich samodzielnie w odpowiedni sposób. Interwencja na szczeblu UE jest niezbędna w celu utworzenia odpowiednich mechanizmów skutecznego rozwiązywania takich problemów i zapobiegania błędom koordynacji.

Poza tym zasoby środowiska naturalnego stanowią europejskie dobra publiczne, a właściwe zarządzanie nimi ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania jednolitego rynku.

3. WYNIKI OCEN RETROSPEKTYWNYCH, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny retrospektywne**

Chociaż niedawna ocena śródokresowa programu LIFE na lata 2014–2020[2] została przeprowadzona na wczesnym etapie realizacji programu, kiedy rozpoczęto dopiero realizację projektów z lat 2014 i 2015, potwierdziła ona, że program staje się coraz bardziej skuteczny, wydajny i adekwatny, a także wnosi wkład w realizację strategii „Europa 2020". Ponadto większość zainteresowanych stron postrzega LIFE jako bardzo ważny instrument realizacji priorytetów związanych z ochroną środowiska i klimatem.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W ramach oceny śródokresowej LIFE przeprowadzono szeroki zakres konsultacji, w tym (i) 12-tygodniowe konsultacje publiczne, w których uczestniczyło ponad 250 respondentów, (ii) sześć szczegółowych badań z udziałem ponad 200 respondentów oraz (iii) ponad 150 wywiadów (w stosownych przypadkach połączonych z wizytami w terenie) z kluczowymi grupami zainteresowanych stron, w tym beneficjentami projektów, koordynatorami projektów, służbami Komisji, urzędnikami EASME, zewnętrznymi ekspertami ds. monitorowania, i zainteresowanymi podmiotami instrumentów finansowych.

Uwzględniono również opinię Komitetu Regionów i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie wyników oceny śródokresowej, gdyż przewidziano w nich możliwe warianty dotyczące programu LIFE po 2020 r.

Do celów niniejszego wniosku szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi stronami zostały uzupełnione opiniami otrzymanymi od organizacji pozarządowych i kolejnymi konsultacjami z zainteresowanymi podmiotami w państwach członkowskich.

Konsultacje potwierdziły znaczenie programu dla zaspokojenia potrzeb i rozwiązywania problemów w dziedzinie środowiska i klimatu oraz potrzebę kontynuacji programu, w tym wszystkich głównych rodzajów interwencji. Podkreślono jednak konieczność uproszczenia administracji programu. Zaproponowano wzmocnienie efektu katalitycznego oraz zwiększenie potencjału projektów zintegrowanych.

- **Ocena skutków**

W celu zwiększenia skuteczności działania i odgrywanej przez program roli katalizatora, przeanalizowano dwa warianty w celu poprawy jego dostępności dla wnioskodawców ze wszystkich państw członkowskich UE. Wariant dotyczący zapewnienia scentralizowanego wsparcia dla całej sieci krajowych punktów kontaktowych zamiast obecnego wsparcia w formie krajowych projektów budowania zdolności (dostępnych tylko dla niektórych państw członkowskich) został oceniony pozytywnie i powinien zostać wdrożony. Wariant dotyczący podniesienia poziomu współfinansowania może zostać wzięty pod uwagę w późniejszym czasie i być może zostanie zmodyfikowany w trakcie realizacji programów.

[2] Sprawozdanie z oceny śródokresowej programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) (SWD(2017) 355 final).

Rozważano kilka wariantów uzupełniających mających na celu zwiększenie skuteczności i roli programu jako katalizatora. Zostały one ocenione pozytywnie. Szersze stosowanie projektów zintegrowanych, w ramach przyszłych strategicznych projektów zintegrowanych, uznano za mechanizm, który generuje największy wpływ, jak wynika z doświadczeń w realizacji pilotażowych projektów zintegrowanych w ramach obecnego programu LIFE. Za główny priorytet uznano zwiększenie zakresu i wielkości w przypadku strategicznych projektów zintegrowanych. Wymagałoby to większego budżetu w porównaniu do obecnego budżetu programu LIFE.

Z oceny skutków wynika, że wsparcie na budowanie zdolności w zakresie przejścia na czystą energię, które przyczynia się do łagodzenia zmiany klimatu, obecnie finansowane w ramach programu „Horyzont 2020" na lata 2014–2020, w następnych WRF powinno zostać przeniesione do programu LIFE. Powodem tej decyzji jest fakt, że program LIFE jest bardziej odpowiedni pod względem logiki interwencji, celów i mechanizmów realizacji, a także docelowej grupy beneficjentów, w porównaniu z ramami badań naukowych i innowacji, które nadają się bardziej do wspierania tworzenia prototypowych technologii niż ich powielania i zwiększania skali. Włączenie podprogramu „Przejście na czystą energię" do programu LIFE pozwoliłoby zaradzić tym brakom i zwiększyć ogólną spójność unijnego finansowania, a jednocześnie stworzyłoby możliwości synergii z innymi działaniami dotyczącymi środowiska i klimatu. Jeśli chodzi o działania w dziedzinie klimatu, program LIFE, jako kontynuacja programu LIFE na lata 2014–2020, obejmie również podprogram „Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej".

W ocenie skutków rozważano również, w jaki sposób program mógłby odgrywać większą rolę w realizacji unijnej polityki ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. Chociaż wariant dotyczący dużego funduszu objętego zarządzaniem dzielonym w ramach programu LIFE został uznany za nieefektywny, program LIFE mógłby odgrywać większą rolę w uwzględnianiu kwestii ochrony przyrody i różnorodności biologicznej w innych unijnych strategiach politycznych i programach finansowania, w oparciu o bardziej zrównoważony budżet uzupełniający, do którego pozyskiwano by środki z tych innych programów finansowania.

Stwierdzono również, że w ramach programu należy kontynuować finansowanie małych dotacji na rzecz różnorodności biologicznej poprzez dobrowolny program usług w zakresie różnorodności biologicznej i ekosystemu w europejskich terytoriach zamorskich (BEST).

W celu skonsolidowania elementów programu dotyczących przyrody i różnorodności biologicznej w dziedzinie „Środowisko" utworzono specjalny podprogram „Przyroda i różnorodność biologiczna". Dziedzina „Środowisko" obejmuje również podprogram „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia", którego celem jest wspieranie innych aspektów unijnej polityki ochrony środowiska, w szczególności przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, należytego i skutecznego zarządzania zasobami środowiska, takimi jak powietrze, woda i gleba, oraz propagowanie dobrego zarządzania środowiskiem.

Warianty dotyczące zwiększenia możliwości powielania i elastyczności programu oraz możliwości ukierunkowania go na kluczowe i pojawiające się problemy dzięki uproszczeniu rozporządzenia oraz wieloletniego programu prac nie mają poważnych negatywnych skutków – obydwa powinny zostać wprowadzone.

W dniu 13 kwietnia 2018 r. ocena skutków uzyskała opinię pozytywną z zastrzeżeniami wystawioną przez Radę ds. Kontroli Regulacyjnej.

W swojej opinii na temat projektu oceny skutków Rada ds. Kontroli Regulacyjnej zwróciła się o dalsze wyjaśnienia dotyczące systemu monitorowania i proponowanych wskaźników

w ramach tej inicjatywy. Rada zwróciła się również o uznanie skutków proponowanego rozszerzenia zakresu programu LIFE w zakresie przyrody dla filozofii, struktury i mechanizmu realizacji programu. Zalecenia, które zawarto w tej opinii, zostały uwzględnione w sprawozdaniu. Rozszerzono w szczególności ocenę skutków w celu ustalenia, w jaki sposób wyeliminowane zostaną zidentyfikowane niedociągnięcia związane z systemem monitorowania w obecnym okresie programowania. Ponadto zmieniono wykaz wskaźników na potrzeby oceny programu, aby lepiej dostosować go do celów programu. Bardziej szczegółowa analiza wariantów rozszerzenia zakresu programu LIFE w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej została przedstawiona w załączniku 8, a opis wariantu został przeredagowany w ocenie skutków.

Streszczenie oraz pozytywną opinię Rady ds. Kontroli Regulacyjnej udostępniono pod adresem:
http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2018&serviceId=11&s=Search.

- **Uproszczenie**

Zgodnie z nowym rozporządzeniem finansowym programowanie i szczegółowe decyzje dotyczące zarządzania programem są wstrzymane do czasu przyjęcia wieloletnich programów prac. Na tym etapie należy wprowadzić właściwe środki dotyczące uproszczenia procedur zarządzania, wskazane w ocenie skutków.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wpływ na budżet oraz kwestie dotyczące zasobów ludzkich i administracyjnych potrzebnych do realizacji programu zostały określone w ocenie skutków finansowych załączonej do niniejszego wniosku.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Program LIFE jest zarządzany bezpośrednio przez Komisję Europejską. Wdrożenie niektórych jego elementów zostało przekazane agencji wykonawczej EASME ustanowionej na potrzeby realizacji programu LIFE na lata 2014–2020. Biorąc pod uwagę ogólną pozytywną ocenę realizacji obecnego programu, również wdrażanie programu LIFE na lata 2021–2027 może zostać przekazane agencji wykonawczej, z zastrzeżeniem wyniku analizy kosztów i korzyści oraz powiązanych decyzji, które należy podjąć.

Oceny będą przeprowadzane zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.[3], w którym trzy instytucje potwierdziły, że podstawę dla ocen skutków poszczególnych wariantów dalszych działań powinny stanowić oceny istniejącego prawodawstwa i polityki. Ocenie będą podlegać wyniki programu w terenie i będzie się ona opierać na wskaźnikach i poziomach docelowych oraz szczegółowej analizie stopnia, w jakim program można uznać za odpowiedni, skuteczny, wydajny, spójny z innymi strategiami UE i zapewniający wystarczającą unijną wartość dodaną. Obejmą one wnioski z dotychczasowych doświadczeń w celu stwierdzenia ewentualnych braków/problemów lub możliwości dalszej poprawy działań lub ich rezultatów, jak również w celu zmaksymalizowania ich wykorzystania/wpływu.

[3] Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1–14.

We wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 wyznaczono bardziej ambitny cel uwzględnienia kwestii klimatu we wszystkich programach UE, przy czym ogólnym celem jest przeznaczenie 25 % wydatków z budżetu UE na realizację celów związanych z klimatem. Wkład tego programu w osiągnięcie tego ogólnego celu będzie śledzony za pomocą unijnego systemu wskaźników klimatycznych na odpowiednim poziomie dezagregacji, łącznie ze stosowaniem bardziej precyzyjnych metod w przypadkach gdy są one dostępne. Komisja będzie nadal co roku przedstawiać informacje dotyczące środków na zobowiązania w kontekście rocznego projektu budżetu.

Aby wypełnić swoje obowiązki sprawozdawcze na podstawie Konwencji o różnorodności biologicznej, UE powinna również śledzić swoje wydatki związane z różnorodnością biologiczną. Należy również spełnić wymogi dotyczące śledzenia wydatków określone w innych przepisach Unii.

Aby sprzyjać pełnemu wykorzystaniu potencjału programu pod względem realizacji celów w zakresie klimatu, Komisja będzie starała się identyfikować odpowiednie działania w trakcie opracowywania, realizacji, przeglądu i oceny programu.

2018/0209 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1293/2013

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego[4],

uwzględniając opinię Komitetu Regionów[5],

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Polityka i przepisy Unii w zakresie środowiska, klimatu i stosownych aspektów czystej energii zapewniły znaczną poprawę stanu środowiska. Główne wyzwania związane ze środowiskiem i zmianami klimatu wciąż jednak pozostają aktualne, a zaniechanie działań w tym zakresie będzie miało poważne negatywne skutki dla Unii oraz dobrostanu jej obywateli.

(2) Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE), ustanowiony rozporządzeniem (UE) nr 1293/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady[6] na lata 2014–2020, jest najnowszym z wprowadzanej w ostatnich 25 latach serii programów UE wspierających realizację priorytetów prawodawstwa i polityki w dziedzinie środowiska i klimatu. Został on pozytywnie oceniony w ramach niedawnej oceny śródokresowej[7], która wykazała, że program staje się coraz bardziej skuteczny, wydajny i adekwatny. Realizacja programu LIFE 2014–2020 powinna być zatem kontynuowana z pewnymi modyfikacjami, które określono w przeglądzie śródokresowym oraz późniejszych ocenach. Należy również ustanowić Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE („program”) na okres od 2021 r.

(3) Dążąc do osiągania celów Unii i celów końcowych określonych w przepisach, polityce, planach i zobowiązaniach międzynarodowych w zakresie środowiska,

---

4 Dz.U. C […] z […], s. […].

5 Dz.U. C […] z […], s. […].

6 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 185).

7 Sprawozdanie z oceny śródokresowej program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) (SWD(2017) 355 final).

klimatu i powiązanych aspektów czystej energii program powinien przyczyniać się do przejścia w kierunku czystej, zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i odpornej na zmiany klimatu gospodarki o obiegu zamkniętym, do ochrony i poprawy jakości środowiska oraz zatrzymywania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej poprzez bezpośrednie interwencje albo działanie na rzecz włączania tych celów do innych polityk.

(4) Unia z zaangażowaniem kształtuje swoją kompleksową odpowiedź na cele zrównoważonego rozwoju agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 Organizacji Narodów Zjednoczonych, w których uwidoczniono nierozerwalny związek między zarządzaniem zasobami naturalnymi w celu zapewnienia ich długoterminowej dostępności, usługami ekosystemowymi i ich związkiem z ze zdrowiem ludzi, a zrównoważonym wzrostem sprzyjającym włączeniu społecznemu. W tym duchu program powinien wnieść istotny wkład zarówno w rozwój gospodarczy, jak i w spójność społeczną.

(5) Program powinien przyczynić się do zrównoważonego rozwoju i osiągnięcia celów ogólnych i celów końcowych prawodawstwa, strategii, planów i zobowiązań międzynarodowych Unii w zakresie środowiska, klimatu i stosownych aspektów czystej energii, w szczególności agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 ONZ[8], Konwencji o różnorodności biologicznej[9] oraz porozumienia paryskiego przyjętego na podstawie Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu[10] („porozumienie klimatyczne z Paryża”).

(6) Szczególne znaczenie dla osiągnięcia nadrzędnych celów ma wdrożenie pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym[11], ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030[12,13,14], unijnych przepisów dotyczących ochrony przyrody[15] oraz powiązanych strategii[16,17,18,19,20].

(7) Do spełnienia zobowiązań Unii wynikających z porozumienia klimatycznego z Paryża, konieczna jest transformacja Unii w energooszczędne, niskoemisyjne i odporne na zmianę klimatu społeczeństwo. To z kolei wymaga podejmowania działań ze szczególnym uwzględnieniem sektorów, które w największym stopniu przyczyniają się do obecnych poziomów emisji CO_2 i zanieczyszczeń, oraz udziału w realizacji ram polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r. i zintegrowanych krajowych planów w zakresie energii i klimatu państw członkowskich, a także przygotowań do unijnej strategii w dziedzinie klimatu i energii na połowę stulecia

---

8 Agenda 2030, rezolucja przyjęta przez ZO ONZ w dniu 25/9/2015.

9 93/626/EWG: Decyzja Rady z dnia 25 października 1993 r. dotycząca zawarcia Konwencji o różnorodności biologicznej (Dz.U. L 309 z 13.12.1993, s. 1).

10 Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

11 COM(2015) 614 final z 2.12.2015.

12 Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, COM(2014)15 z 22.1.2014.

13 „Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu” (COM(2013) 216 z 16.4.2013).

14 Pakiet „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, COM(2016) 860 z 30.11.2016.

15 Plan działania na rzecz przyrody, ludzi i gospodarki, COM(2017)198 z 27.4.2017.

16 Program „Czyste powietrze dla Europy”, COM(2013)918.

17 Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

18 Strategia tematyczna w dziedzinie ochrony gleby, COM(2006)231.

19 Strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej, COM/2016/0501 final.

20 Plan działania dotyczący infrastruktury paliw alternatywnych przyjęty na podstawie art. 10 ust. 6 dyrektywy 2014/94/UE z 8.11.2017.

i długoterminowej. Program powinien również obejmować środki przyczyniające się do realizacji unijnej polityki przystosowania się do zmiany klimatu w celu zmniejszenia podatności na niekorzystne skutki zmian klimatycznych.

(8) Przejście na czystą energię stanowi niezbędny wkład w łagodzenie zmiany klimatu i niesie dodatkowe korzyści dla środowiska. Do programu powinny zostać włączone działania na rzecz budowania zdolności wspierające przejście na czystą energię, finansowane do 2020 r. w ramach programu „Horyzont 2020" – ich celem nie jest bowiem finansowanie doskonałości i generowanie innowacji, lecz ułatwienie korzystania z dostępnej technologii, która przyczyni się do łagodzenia zmiany klimatu. Włączenie do programu działań w zakresie budowania zdolności daje potencjał synergii między podprogramami i zwiększa ogólną spójność unijnego finansowania. Należy zatem gromadzić i rozpowszechniać dane dotyczące wykorzystania istniejących rozwiązań w zakresie badań naukowych i innowacji w projektach LIFE, w tym dane pochodzące z programu „Horyzont Europa" i jego poprzedników.

(9) W ocenach skutków prawodawstwa dotyczącego czystej energii szacuje się, że realizacja unijnych celów w dziedzinie energii na 2030 r. będzie wymagała dodatkowych inwestycji w wysokości 177 mld EUR rocznie w okresie 2021–2030. Największe braki występują w inwestycjach w dekarbonizację budynków (efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii wykorzystywane na małą skalę), w sytuacji gdy kapitał powinien być kierowany w stronę projektów o wysoce rozproszonym charakterze. Jednym z celów podprogramu „Przejście na czystą energię" jest budowanie zdolności w zakresie tworzenia i agregacji projektów, a zatem również pomoc w absorbcji środków z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu stymulowania inwestycji w czystą energię z wykorzystaniem instrumentów finansowych przewidzianych w ramach Funduszu InvestEU.

(10) Dzięki synergiom z programem „Horyzont Europa", podczas procesu strategicznego planowania badań i innowacji w ramach tego programu możliwe powinno być zidentyfikowanie i ustalenie potrzeb w zakresie badań naukowych i innowacji w celu sprostania wyzwaniom w zakresie klimatu i energii w UE. Program LIFE powinien nadal działać jako czynnik stymulujący wdrażanie unijnych przepisów i strategii w zakresie środowiska, klimatu i czystej energii, m.in. poprzez wykorzystywanie i stosowanie wyników badań i innowacji pochodzących z programu „Horyzont Europa", oraz pomagać we wprowadzaniu ich na większą skalę tam, gdzie mogą one pomóc rozwiązać problemy związane ze środowiskiem, klimatem i przechodzeniem na czystą energię. Europejska Rada ds. Innowacji w ramach programu „Horyzont Europa" może zapewnić wsparcie w rozwoju i komercjalizacji nowych przełomowych rozwiązań, które mogą pojawić się w wyniku realizacji projektów programu LIFE.

(11) Działanie, które otrzymało wkład z programu, może również otrzymać wkład z dowolnego programu unijnego, pod warunkiem że wkład z obu programów nie pokrywa tych samych kosztów. Działania, które otrzymują finansowanie skumulowane z różnych programów unijnych są poddawane tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie przedmiotowe programy i dotyczące ich obowiązujące przepisy.

(12) W najnowszym unijnym pakiecie dotyczącym przeglądu wdrażania polityki ochrony środowiska[21] stwierdzono, że należy poczynić znaczny postęp, aby przyspieszyć wdrażanie unijnego dorobku prawnego w dziedzinie środowiska i w większym stopniu włączać cele środowiskowe i klimatyczne do innych polityk. Program powinien zatem działać jako katalizator wymaganych postępów poprzez opracowywanie, testowanie i powielanie nowych podejść; wspieranie tworzenia, monitorowania i oceny polityki; zwiększanie zaangażowania zainteresowanych podmiotów; uruchamianie inwestycji w ramach wszystkich unijnych programów inwestycyjnych lub innych źródeł finansowania oraz wspieranie działań mających na celu pokonywanie różnych przeszkód w skutecznej realizacji kluczowych planów wymaganych w prawodawstwie dotyczącym środowiska.

(13) Zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, także w ekosystemach morskich, wymaga wsparcia na rzecz opracowywania, wdrażania, egzekwowania i oceny odpowiednich przepisów i polityki Unii, w tym europejskiej strategii ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r.[22], dyrektywy Rady 92/43/EWG[23] i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE[24] oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014[25], w szczególności poprzez stworzenie bazy wiedzy na potrzeby tworzenia i wdrażania polityki oraz poprzez opracowywanie, testowanie, demonstrację i stosowanie najlepszych praktyk i rozwiązań na małą skalę lub dostosowanych do konkretnych sytuacji lokalnych, regionalnych lub krajowych, w tym zintegrowanych podejść do realizacji ram działań priorytetowych przygotowanych na podstawie dyrektywy 92/43/EWG. Aby wypełnić swoje obowiązki sprawozdawcze na podstawie Konwencji o różnorodności biologicznej, Unia powinna śledzić swoje wydatki związane z różnorodnością biologiczną. Należy również spełnić wymogi dotyczące śledzenia wydatków określone w innych przepisach Unii.

(14) Z niedawnych ocen i przeglądów, w tym przeglądu śródokresowego europejskiej strategii ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r. i oceny adekwatności prawodawstwa dotyczącego przyrody wynika, że jedną z głównych przyczyn, dla których nie wdrożono w wystarczającym stopniu przepisów Unii w dziedzinie przyrody oraz strategii ochrony różnorodności biologicznej, jest brak odpowiedniego finansowania. Główne unijne instrumenty finansowania, w tym [Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki] mogą znacząco przyczynić się do zaspokojenia tych potrzeb. Program może przyczynić się do poprawy skuteczności takiego uwzględniania kwestii środowiska w innych politykach dzięki strategicznym projektom ochrony przyrody poświęconym stymulowaniu wdrażania prawodawstwa i polityki Unii w dziedzinie przyrody

---

21 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Przegląd wdrażania polityki ochrony środowiska UE – Wspólne wyzwania i jak łączyć wysiłki by uzyskiwać lepsze wyniki" (COM(2017)063 final).

22 COM(2011) 244 final.

23 Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

24 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

25 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych (Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 35).

i różnorodności biologicznej, w tym realizacji działań określonych w ramach działań priorytetowych ustalonych na podstawie dyrektywy 92/43/EWG. Strategiczne projekty ochrony przyrody powinny wspierać programy działań w państwach członkowskich w celu włączania istotnych aspektów przyrody i różnorodności biologicznej do innych polityk i programów finansowych, zapewniając tym samym wykorzystanie odpowiednich funduszy na realizację tych polityk. W ramach strategicznego planu dotyczącego wspólnej polityki rolnej państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o wykorzystaniu pewnej części przydziału środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w celu pozyskania wsparcia dla działań uzupełniających strategiczne projekty ochrony przyrody określone w niniejszym rozporządzeniu.

(15) Dobrowolny program usług w zakresie różnorodności biologicznej i ekosystemu na europejskich terytoriach zamorskich (BEST) przyczynia się do zachowania różnorodności biologicznej, w tym różnorodności biologicznej mórz i zrównoważonego korzystania z usług ekosystemowych, w tym opartych na ekosystemie podejść do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej w najbardziej oddalonych regionach Unii oraz krajach i terytoriach zamorskich. BEST pomógł w podnoszeniu świadomości co do ekologicznego znaczenia regionów najbardziej oddalonych oraz krajów i terytoriów zamorskich, jeśli chodzi o zachowanie światowej różnorodności biologicznej. W deklaracjach ministerialnych w 2017 i 2018 r. kraje i terytoria zamorskie wyraziły uznanie dla tego systemu małych dotacji na rzecz różnorodności biologicznej. Należy umożliwić dalsze finansowanie małych dotacji na rzecz różnorodności biologicznej w ramach programu, zarówno w regionach najbardziej oddalonych, jak i w krajach i terytoriach zamorskich.

(16) Propagowanie gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga zmiany mentalności w zakresie projektowania, produkcji, konsumpcji i unieszkodliwiania materiałów i produktów, w tym tworzyw sztucznych. Program powinien przyczynić się do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym dzięki wsparciu finansowemu skierowanemu do różnych podmiotów (przedsiębiorstw, organów publicznych i konsumentów), w szczególności poprzez stosowanie, rozwijanie i powielanie najlepszych technologii, praktyk i rozwiązań dostosowanych do określonych uwarunkowań lokalnych, regionalnych lub krajowych, w tym poprzez zintegrowane podejścia do wdrażania planów gospodarowania odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów. Dzięki wsparciu realizacji strategii dotyczącej tworzyw sztucznych możliwe jest podjęcie działań w celu rozwiązania w szczególności problemu odpadów morskich.

(17) Długoterminowym celem Unii w zakresie polityki dotyczącej powietrza jest osiągnięcie takich poziomów jakości powietrza, które nie powodują poważnych negatywnych skutków oraz zagrożeń dla zdrowia człowieka. Świadomość społeczna na temat zanieczyszczenia powietrza jest wysoka, a obywatele oczekują od władz podjęcia działań. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady[26] (UE) 2016/2284 podkreślono rolę, jaką finansowanie unijne może odegrać w osiągnięciu celów polityki czystego powietrza. W związku z tym w ramach programu należy wspierać projekty, w tym strategiczne projekty zintegrowane, które mają potencjał do pozyskiwania środków publicznych i prywatnych, aby stały się przykładami dobrych

[26] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1).

praktyk i katalizatorami wdrażania planów ochrony powietrza i prawodawstwa na poziomie lokalnym, regionalnym, międzyregionalnym, krajowym i ponadnarodowym.

(18) W dyrektywie 2000/60/WE ustanowiono ramy ochrony unijnych wód powierzchniowych, wód przybrzeżnych, wód przejściowych i wód podziemnych. Cele tej dyrektywy wspiera plan ochrony zasobów wodnych Europy[27], w którym nawołuje się do skuteczniejszej realizacji oraz szerszego włączania celów polityki wodnej do innych obszarów polityki. W związku z tym program powinien wspierać projekty, które przyczyniają się do skutecznego wdrożenia dyrektywy 2000/60/WE oraz innych unijnych przepisów dotyczących wody sprzyjających osiąganiu dobrego stanu wód w Unii poprzez stosowanie, opracowywanie i powielanie najlepszych praktyk, jak również poprzez uruchamianie działań uzupełniających w ramach innych programów UE lub źródeł finansowania.

(19) Ochrona i odbudowa środowiska morskiego jest jednym z ogólnych celów unijnej polityki ochrony środowiska. Program powinien wspierać: zarządzanie, ochronę, przywracanie i monitorowanie różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich, w szczególności na obszarach morskich sieci Natura 2000, oraz ochronę gatunków zgodnie z ramami działań priorytetowych opracowanymi na podstawie dyrektywy 92/43/EWG; dążenie do osiągnięcia dobrego stanu środowiska zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE[28]; działania na rzecz czystych i zdrowych mórz; oraz realizację europejskiej strategii na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym w szczególności w celu rozwiązania problemu zagubionych narzędzi połowowych i innych odpadów morskich; oraz propagowanie zaangażowania Unii w międzynarodowe zarządzanie oceanami, które jest niezbędne do osiągnięcia celów agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 i do tego, by zagwarantować zdrowe oceany dla przyszłych pokoleń. Strategiczne projekty zintegrowane i strategiczne projekty ochrony przyrody w ramach programu powinny obejmować odpowiednie działania mające na celu ochronę środowiska morskiego.

(20) Poprawa zarządzania w dziedzinie ochrony środowiska, zmiany klimatu i powiązanych kwestii dotyczących przejścia na czystą energię wymaga zwiększenia udziału społeczeństwa obywatelskiego, w tym podnoszenia świadomości społecznej, zaangażowania konsumentów i szerszego udziału zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych, w konsultacjach i realizacji odnośnych polityk.

(21) Poprawa zarządzania na wszystkich poziomach powinna być przekrojowym celem wszystkich podprogramów programu, a jednocześnie program powinien wspierać rozwój i wdrażanie prawodawstwa horyzontalnego dotyczącego zarządzania środowiskiem, w tym przepisów wdrażających Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska[29] Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ).

(22) W ramach programu należy przygotować i wspierać podmioty działające na rynku w przechodzeniu na czystą, energooszczędną, niskoemisyjną i odporną na zmianę

---

27 COM(2012) 673 final.

28 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

29 Dz.U. L 124 z 17.5.2005, s. 4.

klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym poprzez testowanie nowych możliwości rynkowych, podnoszenie umiejętności zawodowych, ułatwianie konsumentom dostępu do zrównoważonych produktów i usług, zaangażowanie i wzmocnienie pozycji osób wpływających na decyzje konsumentów oraz testowanie nowych metod dostosowywania istniejących procesów i otoczenia biznesowego. Aby wspierać szerszą absorpcję rynkową zrównoważonych rozwiązań, należy zwiększać ogólną akceptację społeczną i propagować zaangażowanie odbiorców.

(23) Na poziomie Unii duże inwestycje w działania w zakresie ochrony środowiska i klimatu są finansowane głównie przez unijne programy finansowania (uwzględnianie kwestii środowiska i klimatu w innych politykach). Odgrywające rolę katalizatora strategiczne projekty zintegrowane oraz strategiczne projekty ochrony przyrody, które zostaną opracowane w ramach programu, powinny wykorzystywać możliwości pozyskiwania środków w ramach programów finansowania oraz innych źródeł finansowania, takich jak fundusze krajowe, oraz tworzyć synergie.

(24) Niniejszy program, który jest odzwierciedleniem znaczenia, jakie ma przeciwdziałanie zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii do realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju ONZ, przyczyni się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu w innych politykach i do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest przeznaczenie 25 % wydatków z budżetu UE na cele związane z klimatem. Oczekuje się, że w ramach działań objętych programem 61 % ogólnej puli środków finansowych programu będzie przeznaczonych na osiąganie celów w zakresie klimatu. W trakcie przygotowania i realizacji programu zidentyfikowane zostaną odpowiednie działania, które zostaną poddane ponownej ocenie w ramach stosownych procedur oceny i przeglądu.

(25) Przy wdrażaniu programu należy odpowiednio uwzględnić strategię dla regionów najbardziej oddalonych[30] w świetle art. 349 TFUE oraz ich szczególne potrzeby i zagrożenia dla tych regionów. Należy również uwzględnić inne polityki Unii poza strategiami dotyczącymi środowiska, klimatu i odpowiednich aspektów przejścia na czystą energię.

(26) W celu wsparcia procesu realizacji programu Komisja powinna współpracować z krajowymi punktami kontaktowymi programu, organizować seminaria i warsztaty, publikować wykazy projektów finansowanych w ramach programu lub podejmować inne działania mające na celu rozpowszechnianie rezultatów projektów oraz ułatwianie wymiany doświadczeń, wiedzy i najlepszych praktyk oraz powielanie rezultatów projektów w całej Unii. Takie działania powinny być ukierunkowane w szczególności na państwa członkowskie o niskiej absorpcji funduszy oraz ułatwiać komunikację i współpracę między beneficjentami projektów, wnioskodawcami lub zainteresowanymi stronami zakończonych i trwających projektów w tej samej dziedzinie.

(27) Europejska Sieć Wdrażania i Egzekwowania Prawa Ochrony Środowiska (IMPEL), Europejska Sieć Prokuratorów ds. Ochrony Środowiska (ENPE) oraz europejskie forum sędziów w sprawach ochrony środowiska (EUFJE) zostały utworzone w celu ułatwienia współpracy między państwami członkowskimi i odgrywają wyjątkową rolę w egzekwowaniu unijnego prawodawstwa w dziedzinie ochrony środowiska. Wnoszą one istotny wkład w zwiększenie spójności wdrażania i egzekwowania unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w całej Unii, co pozwala uniknąć

[30] COM(2017) 623 final

zakłóceń konkurencji, przyczynia się do poprawy jakości kontroli środowiskowych i mechanizmów egzekwowania prawa dzięki systemowi tworzenia sieci zarówno na poziomie Unii, jak i na szczeblu państw członkowskich, a także zapewnia wymianę informacji i doświadczeń na różnych poziomach administracyjnych, jak również w wyniku szkoleń i pogłębionych dyskusji na temat kwestii środowiskowych i aspektów związanych z egzekwowaniem prawa, w tym procedur monitorowania i wydawania pozwoleń. Z uwagi na ich wkład w realizację celów programu należy zezwolić IMPEL, ENPE i EUFJE na przyznawanie dotacji bez zaproszenia do składania wniosków, aby nadal wspierać działania tych stowarzyszeń. Ponadto w innych przypadkach zaproszenie do składania wniosków może nie być wymagane zgodnie z ogólnymi wymogami rozporządzenia finansowego, np. w przypadku organów wyznaczonych przez państwa członkowskie i działających na ich odpowiedzialność, jeżeli te państwa członkowskie są określone jako beneficjenci dotacji aktem ustawodawczym Unii.

(28) Należy określić pulę środków finansowych na program, które stanowią główną kwotę odniesienia – w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami[31] – dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

(29) Horyzontalne przepisy finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej mają zastosowanie do niniejszego rozporządzenia. Przepisy te znajdują się w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę ustanawiania i wykonania budżetu za pomocą dotacji, zamówień, nagród, zarządzania pośredniego i przewidują kontrole obowiązków podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Przepisy przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, ponieważ poszanowanie praworządności jest warunkiem koniecznym do należytego zarządzania finansami i efektywnego finansowania ze środków UE.

(30) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013[32], rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95[33], rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96[34] i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939[35] interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i dochodzenia, a także odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio

---

31 Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

32 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

33 Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

34 Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

35 [*Full title + OJ L info*].

wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania sankcji administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiekolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) może prowadzić dochodzenia i ścigać nadużycia finansowe i inne nielegalne działania naruszające interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371[36]. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi, Prokuraturze Europejskiej (EPPO) i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

(31) Rodzaje finansowania oraz metody wykonywania wybiera się na podstawie ich potencjału pod względem osiągania celów szczegółowych działań oraz możliwości uzyskania rezultatów, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów kontroli, obciążeń administracyjnych oraz ryzyka niezgodności z przepisami. Jeśli chodzi o dotacje, powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i skali kosztów jednostkowych.

(32) Cele polityki programu powinny być również realizowane za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych w ramach segmentu(-ów) politycznego(-ych) [...] Funduszu InvestEU.

(33) Zgodnie z art. 94 decyzji Rady 2013/755/UE[37] osoby i podmioty z siedzibą w krajach i terytoriach zamorskich (KTZ) kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane. Udział tych podmiotów w programie powinien być ukierunkowany przede wszystkim na projekty w ramach podprogramu „Przyroda i różnorodność biologiczna”.

(34) Program powinien być otwarty dla państw trzecich zgodnie z porozumieniami między Unią a tymi państwami, ustanawiającymi szczegółowe warunki ich uczestnictwa;

(35) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach unijnych w ramach współpracy ustanowionej na mocy porozumienia EOG, które przewiduje realizację programów w drodze decyzji podjętej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą również uczestniczyć w programie na podstawie innych instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczegółowy w celu przyznania niezbędnych praw i dostępu właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz

[36] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

[37] Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu, aby mogli oni w pełni wykonywać swoje odnośne uprawnienia.

(36) Zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego na rzecz lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. zachodzi potrzeba oceny programu w oparciu o informacje zgromadzone w kontekście konkretnych wymogów dotyczących monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich. Wymogi te mogą, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę oceny oddziaływania programu w terenie. Na całkowite oddziaływanie programu składają się pośrednie, długoterminowe i trudne do zmierzenia wkłady w osiąganie pełnego zakresu unijnych celów w zakresie środowiska i klimatu. W celu monitorowania programu bezpośrednie wskaźniki produktu i wymogi dotyczące monitorowania określone w niniejszym rozporządzeniu należy uzupełnić zagregowanymi wskaźnikami na poziomie projektu, które mają być opisane w programach prac lub zaproszeniach do składania wniosków, między innymi w odniesieniu do sieci Natura 2000 oraz do emisji niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza.

(37) Aby umożliwić przegląd wskaźników, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – pozwoli to na zmianę wskaźników, które będą wykorzystywane do celów sprawozdawczości na temat postępów programu w osiąganiu jego celów ogólnych i szczegółowych, a w szczególności dostosowanie ich do wskaźników określonych w innych programach unijnych. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

(38) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a w szczególności wspieranie zrównoważonego rozwoju oraz osiągania celów i celów końcowych określonych w prawodawstwie, strategiach, planach lub zobowiązaniach międzynarodowych dotyczących środowiska, klimatu i odpowiednich aspektów czystej energii nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast, ze względu na zakres i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągniecie na poziomie unijnym, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(39) Należy zatem uchylić rozporządzenie (UE) nr 1293/2013.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I
PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1
Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) („program”).

Określa ono cele programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2
Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

1) „strategiczne projekty ochrony przyrody” oznaczają projekty, które sprzyjają osiąganiu unijnych celów w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej poprzez realizację w państwach członkowskich spójnych programów działań, aby uwzględniać te cele i priorytety w innych politykach i instrumentach finansowania m.in. poprzez skoordynowaną realizację priorytetowych ram działań ustanowionych na podstawie dyrektywy 92/43/EWG;

2) „strategiczne projekty zintegrowane” oznaczają projekty realizujące na skalę regionalną, międzyregionalną, krajową i międzynarodową strategie lub plany działania w dziedzinie środowiska lub klimatu, opracowane przez organy państw członkowskich i wymagane przez określone przepisy lub polityki Unii w zakresie środowiska, klimatu i stosownych aspektów czystej energii, a jednocześnie zapewniające zaangażowanie zainteresowanych podmiotów i propagujące koordynację z co najmniej jednym spośród innych unijnych, krajowych lub prywatnych źródeł finansowania oraz uruchamianie środków z co najmniej jednego z tych źródeł;

3) „projekty pomocy technicznej” oznaczają projekty wspierające tworzenie możliwości uczestnictwa w projektach działań standardowych, przygotowywanie strategicznych projektów zintegrowanych, przygotowania do oceny innych instrumentów finansowych Unii lub innych środków niezbędnych do zwiększenia skali lub powielenia rezultatów innych projektów sfinansowanych przez program, poprzednie programy lub inne programy unijne, z myślą o realizacji celów określonych w art. 3;

4) „projekty działań standardowych” oznaczają projekty, inne niż strategiczne projekty zintegrowane, strategiczne projekty ochrony przyrody lub projekty pomocy technicznej, które mają na celu realizację celów szczegółowych programu określonych w art. 3 ust. 2;

5) „działania łączone” oznaczają działania wspierane z budżetu Unii, w tym działania w ramach instrumentów łączonych zgodnie z art. 2 ust. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/... („rozporządzenie finansowe”), łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu Unii oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji

finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów.

6) „podmiot prawny” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa krajowego, unijnego lub międzynarodowego, która posiada osobowość prawną i która – działając w swoim własnym imieniu – może wykonywać prawa i podlegać obowiązkom, albo podmiot nieposiadający osobowości prawnej zgodnie z art. 190 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego.

Artykuł 3
Cele programu

1. Celem ogólnym programu jest wspieranie przejścia w kierunku czystej, energooszczędnej, niskoemisyjnej i odpornej na zmiany klimatu gospodarki o obiegu zamkniętym m.in. poprzez przejście na czystą energię, ochronę i poprawę jakości środowiska oraz zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, a tym samym przyczynienie się do zrównoważonego rozwoju.

2. Program ma następujące cele szczegółowe:

   a) opracowanie, demonstracja i propagowanie innowacyjnych technik i metod realizacji celów polityki i przepisów Unii w dziedzinie środowiska i klimatu, w tym przejścia na czystą energię, oraz przyczynienie się do stosowania najlepszych praktyk związanych z przyrodą i różnorodnością biologiczną;

   b) wspieranie rozwoju, realizacji, monitorowania i egzekwowania odpowiednich przepisów i polityk Unii m.in. poprzez poprawę zarządzania dzięki zwiększeniu potencjału podmiotów publicznych i prywatnych oraz zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;

   c) stymulowanie wprowadzania na dużą skalę udanych rozwiązań technicznych i politycznych mających na celu wdrażanie stosownych przepisów i polityki Unii poprzez: powielanie rezultatów, włączanie powiązanych celów do innych polityk i do praktyk sektora publicznego i prywatnego, uruchamianie inwestycji oraz poprawę dostępu do finansowania.

Artykuł 4
Struktura programu

Program składa się z następujących elementów:

1) dziedzina „Środowisko”, która obejmuje:

   a) podprogram „Przyroda i różnorodność biologiczna”;

   b) podprogram „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia”;

2) dziedzina „Działania w dziedzinie klimatu”, która obejmuje:

   a) podprogram „Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej”;

   b) podprogram „Przejście na czystą energię”.

Artykuł 5
Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu na lata 2021–2027 wynosi 5 450 000 000 EUR według cen bieżących.

2. Szacunkowy podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:

a) 3 500 000 000 EUR na dziedzinę „Środowisko”, w tym:

1) 2 150 000 000 EUR na podprogram „Przyroda i różnorodność biologiczna” oraz

2) 1 350 000 000 EUR na podprogram „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia”;

b) 1 950 000 000 EUR na dziedzinę „Działania w dziedzinie klimatu”, w tym:

1) 950 000 000 EUR na podprogram „Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej” oraz

2) 1 000 000 000 EUR na podprogram „Przejście na czystą energię”.

3. Kwoty, o których mowa w ust. 1 i 2, pozostają bez uszczerbku dla przepisów dotyczących elastyczności, określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) ... [38] [Rozporządzenie w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych] oraz w rozporządzeniu finansowym.

4. Kwota, o której mowa w ust. 1, może być wykorzystana na pomoc techniczną i administracyjną w ramach realizacji programu, taką jak działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrola, audyt i ocena, w tym na systemy informatyczne dla przedsiębiorstw.

5. Program może finansować działania realizowane przez Komisję w celu udzielania wsparcia w zakresie opracowywania, realizacji i uwzględniania przepisów i strategii politycznych Unii dotyczących środowiska, klimatu i stosownych aspektów przejścia na czystą energię, aby umożliwić osiągnięcie celów wymienionych w art. 3. Takie działania mogą obejmować:

a) informację i komunikację, w tym kampanie zwiększające świadomość. Zasoby finansowe przeznaczone na działania komunikacyjne na podstawie niniejszego rozporządzenia obejmują także komunikację instytucjonalną dotyczącą priorytetów polityki Unii, a także stanu wdrożenia i transpozycji unijnych przepisów dotyczących środowiska, klimatu i stosownych aspektów czystej energii;

b) badania, ankiety, modelowanie i opracowywanie scenariuszy;

c) przygotowanie, realizację, monitorowanie, kontrolę i ocenę projektów niefinansowanych przez program, polityk, programów i przepisów;

d) warsztaty, konferencje i spotkania;

e) tworzenie sieci kontaktów oraz platformy poświęcone najlepszym praktykom;

f) inne działania.

Artykuł 6
Państwa trzecie stowarzyszone z programem

1. Program jest otwarty dla następujących państw trzecich:

[38] [*Please insert full title and OJ info*]

a) członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu EOG;

b) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalne państwa kandydujące, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

d) inne państwa trzecie zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowym porozumieniu dotyczącym uczestnictwa danego państwa w jakimkolwiek programie Unii, pod warunkiem że porozumienie to

– zapewnia sprawiedliwą równowagę między wkładem państwa trzeciego uczestniczącego w programach Unii a odnoszonymi przez nie korzyściami;

– zawiera warunki uczestnictwa w tych programach, w tym wyliczenie wkładów finansowych w poszczególne programy oraz ich kosztów administracyjnych. Wkłady te stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. [21 ust. 5] rozporządzenia finansowego;

– nie przekazuje państwu trzeciemu uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu;

– gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami oraz do ochrony jej interesów finansowych.

2. W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w programie w wyniku decyzji podjętej na podstawie umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, to państwo trzecie przyznaje niezbędne prawa i dostęp w zakresie, jaki jest konieczny, aby umożliwić odpowiedzialnemu urzędnikowi zatwierdzającemu, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) lub Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu wykonywanie w pełni ich odnośnych uprawnień. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

Artykuł 7
Synergia z innymi programami unijnymi

Program jest realizowany w sposób zapewniający jego spójność z Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego, Europejskim Funduszem Społecznym+, Funduszem Spójności, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskim

Funduszem Morskim i Rybackim, programem „Horyzont Europa”, instrumentem „Łącząc Europę” i funduszem InvestEU w celu stworzenia synergii, szczególnie jeśli chodzi o strategiczne projekty ochrony przyrody i strategiczne projekty zintegrowane, a także w celu wsparcia wykorzystywania i powielania rozwiązań opracowanych w ramach programu.

Artykuł 8
Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany według metody zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub według metody zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. [61 ust. 1 lit. c)] rozporządzenia finansowego.

2. Program może zapewniać finansowanie w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji, nagród i zamówień. Może również zapewniać finansowanie w formie instrumentów finansowych w ramach operacji łączonych.

ROZDZIAŁ II
KWALIFIKOWALNOŚĆ

Artykuł 9
Dotacje

Dotacje w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego.

Artykuł 10
Działania kwalifikowalne

1. Do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

2. Dotacje mogą służyć finansowaniu następujących rodzajów działań:

   a) strategiczne projekty ochrony przyrody w ramach podprogramu, o którym mowa w art. 4 pkt 1 lit. a);

   b) strategiczne projekty zintegrowane w ramach podprogramu, o którym mowa w art. 4 pkt 1 lit. b) i pkt 2 lit. a) i b);

   c) projekty pomocy technicznej;

   d) projekty działań standardowych;

   e) inne działania konieczne do osiągnięcia celu ogólnego określonego w art. 3 ust. 1.

3. Projekty w ramach podprogramu „Przyroda i różnorodność biologiczna” dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000, ich odbudowy i monitorowania zgodnie z dyrektywami 92/43/EWG i 2009/147/WE, są objęte wsparciem zgodnie z ramami działań priorytetowych ustalonymi na podstawie dyrektywy 92/43/EWG.

4. Dotacje mogą finansować działania poza Unią, pod warunkiem że projekty te realizują unijne cele w zakresie środowiska i klimatu, a działania poza Unią są potrzebne, aby zapewnić skuteczność interwencji prowadzonych na terytoriach państw członkowskich.

5. Dotacje operacyjne wspierają funkcjonowanie podmiotów non-profit, które uczestniczą w tworzeniu, wdrażaniu i egzekwowaniu polityki i przepisów Unii oraz które działają głównie w dziedzinie klimatu i środowiska, co obejmuje również przechodzenie na czystą energię.

Artykuł 11
Kwalifikujące się podmioty

1. Oprócz kryteriów określonych w art. [197] rozporządzenia finansowego zastosowanie mają kryteria kwalifikowalności określone w ust. 2–3.

2. Następujące podmioty spełniają kryteria kwalifikowalności:

   a) podmioty prawne z siedzibą w jednym z następujących państw lub terytoriów:

      1) państwo członkowskie lub powiązany z nim kraj lub terytorium zamorskie;

      2) państwo trzecie stowarzyszone z programem;

      3) inne państwa trzecie wymienione w programie prac zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4–6;

   b) wszelkie podmioty prawne utworzone na mocy prawa unijnego lub wszelkie organizacje międzynarodowe.

3. Osoby fizyczne nie spełniają kryteriów kwalifikowalności.

4. Podmioty prawne z siedzibą w państwie trzecim, które nie jest stowarzyszone z programem, mogą w drodze wyjątku kwalifikować się do uczestnictwa, jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celów danego działania oraz zapewnienia skuteczności interwencji przeprowadzanych w Unii.

5. Podmioty prawne uczestniczące w konsorcjach złożonych z co najmniej trzech niezależnych podmiotów, z siedzibą w różnych państwach członkowskich lub w krajach lub terytoriach zamorskich powiązanych z tymi państwami, lub w państwach trzecich stowarzyszonych z programem, lub w innych państwach trzecich, spełniają kryteria kwalifikowalności.

6. Podmioty prawne z siedzibą w państwie trzecim, które nie jest stowarzyszone z programem, powinny zasadniczo ponosić koszty swojego uczestnictwa.

Artykuł 12
Zaproszenia do składania wniosków

Bez uszczerbku dla art. [188] rozporządzenia finansowego dotacje mogą być przyznawane bez zaproszenia do składania wniosków organom wymienionym w załączniku I.

Artykuł 13
Kryteria wyboru

Kryteria wyboru są określane w zaproszeniach do składania wniosków i uwzględniają, co następuje:

a) projekty finansowane z programu są realizowane w taki sposób, aby nie utrudniać osiągania celów programu dotyczących środowiska, klimatu lub stosownych aspektów czystej energii oraz, w miarę możliwości, służą propagowaniu zielonych zamówień publicznych;

b) pierwszeństwo mają projekty, które przynoszą wspólne korzyści i sprzyjają synergii między podprogramami, o których mowa w art. 4;

c) pierwszeństwo mają projekty o najwyższym potencjale pod względem powielenia i absorpcji przez sektor publiczny lub prywatny bądź uruchomienia największych inwestycji lub zasobów finansowych (potencjał katalizowania);

d) należy zapewnić powielenie rezultatów standardowego projektu działań;

e) dodatkowe punkty w ramach oceny otrzymają projekty, które opierają się na rezultatach innych projektów finansowanych z programu lub innych środków unijnych, lub zakładają wykorzystanie ich na większą skalę;

f) w stosownych przypadkach szczególną uwagę zwraca się na projekty na obszarach geograficznych o szczególnych potrzebach lub zagrożeniach, takich jak obszary o szczególnych wyzwaniach środowiskowych lub ograniczeniach naturalnych, obszary transgraniczne bądź regiony najbardziej oddalone.

Artykuł 14
Koszty kwalifikowalne związane z zakupem gruntu

Oprócz kryteriów określonych w art. [186] rozporządzenia finansowego koszty związane z zakupem gruntu uznaje się za kwalifikowalne, o ile spełnione są następujące warunki:

a) zakup przyczyni się do poprawy, zachowania i odtworzenia integralności sieci „Natura 2000" ustanowionej zgodnie z art. 3 dyrektywy 92/43/EWG, między innymi dzięki poprawie łączności przez tworzenie korytarzy migracyjnych, wysp siedliskowych lub innych elementów zielonej infrastruktury;

b) zakup gruntów jest jedynym lub najbardziej opłacalnym sposobem osiągnięcia pożądanego rezultatu w zakresie ochrony przyrody;

c) zakupione grunty są długoterminowo przeznaczone na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi określonymi w programie;

d) dane państwo członkowskie, w drodze przeniesienia lub w inny sposób, zapewnia długoterminowe wyłączne przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

Artykuł 15
Finansowanie skumulowane, uzupełniające i łączone

1. Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach programu LIFE, pod warunkiem że wkład z obu programów nie pokrywa tych samych kosztów. Do każdego wkładu w dane działanie zastosowanie mają przepisy dotyczące odpowiedniego unijnego programu, z którego pochodzi ten wkład. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać całkowitych kosztów kwalifikowalnych działania, a wsparcie z różnych programów Unii można obliczać proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.

2. Działania, którym przyznano certyfikat pieczęci doskonałości, lub które spełniają wszystkie następujące warunki porównawcze:

   a) zostały ocenione w ramach zaproszenia do składania wniosków w ramach programu;

b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;

c) nie mogą zostać sfinansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków ze względu na ograniczenia budżetowe.

mogą otrzymać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego+, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z art. [67] ust. 5 rozporządzenia (UE) nr XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów] i art. [8] rozporządzenia (UE) nr XX [w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej], pod warunkiem że działania te są zgodne z celami danego programu. Zastosowanie mają przepisy dotyczące funduszu, z którego pochodzi wsparcie.

ROZDZIAŁ III
DZIAŁANIA ŁĄCZONE

Artykuł 16
Działania łączone

Działania łączone w ramach niniejszego programu realizowane są zgodnie z [rozporządzeniem w sprawie InvestEU] oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

ROZDZIAŁ IV
PROGRAMOWANIE, MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I OCENA

Artykuł 17
Program prac

1. Program jest realizowany w ramach co najmniej dwóch wieloletnich programów prac, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego. W stosownych przypadkach programy prac określają całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone.

2. Każdy wieloletni program prac określa, w zależności od celów wymienionych w art. 3:

   a) rozdział środków w ramach każdego podprogramu na określone w nim potrzeby i na poszczególne rodzaje finansowania;

   b) tematykę projektów lub konkretne potrzeby, na które wstępnie przydzielono finansowanie dla projektów, o których mowa w art. 10 ust. 2 lit. c) i d);

   c) plany dotyczące celów końcowych, w przypadku których mogą zostać złożone wnioski o finansowanie projektów, o których mowa w art. 10 ust. 2 lit. b);

   d) maksymalny okres kwalifikowalności w odniesieniu do realizacji danego projektu.

Artykuł 18
Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki odzwierciedlające postępy w realizacji programu w odniesieniu do celów określonych w art. 3 przedstawiono w załączniku II.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów programu w osiąganiu jego celów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 21 w celu zmiany załącznika II, aby w razie potrzeby zmienić lub uzupełnić wskaźniki oraz uzupełnić niniejsze rozporządzenie przepisami dotyczącymi wprowadzenia ram monitorowania i oceny.

3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego wyników. W tym celu na odbiorców środków unijnych nakłada się proporcjonalne wymogi w zakresie sprawozdawczości, aby umożliwić zbieranie możliwych do zagregowania wskaźników dotyczących produktów i wpływu na poziomie projektu w odniesieniu do wszystkich istotnych celów szczegółowych w dziedzinie środowiska i klimatu, w tym związanych z siecią Natura 2000 i emisjami pewnych zanieczyszczeń powietrza, w tym CO_2.

4. Komisja regularnie monitoruje i składa sprawozdania na temat uwzględniania celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej, w tym na temat kwot wydatków. Wkład niniejszego rozporządzenia w ogólnobudżetowy cel, którym jest przeznaczenie 25 % wydatków na realizację celów w zakresie klimatu, mierzony jest za pomocą unijnego systemu wskaźników klimatycznych. Wydatkowanie związane z różnorodnością biologiczną jest mierzone za pomocą specjalnego zestawu wskaźników. Te metody pomiaru stosuje się do ilościowego określenia środków na zobowiązania, które mają przyczynić się odpowiednio do realizacji celów dotyczących klimatu i różnorodności biologicznej w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 na odpowiednim poziomie dezagregacji. Wydatki przedstawiane są corocznie w budżetowym oświadczeniu dotyczącym programu. Wkład programu w realizację unijnych celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej jest regularnie przedstawiany w ramach ocen i sprawozdania rocznego.

5. Komisja dokonuje również oceny synergii pomiędzy programem i innymi uzupełniającymi unijnymi programami, a w szczególności pomiędzy jego podprogramami.

Artykuł 19
Ocena

1. Oceny przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.

2. Ocena śródokresowa programu przeprowadzana jest z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia realizacji programu.

3. Po zakończeniu realizacji programu, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1 akapit drugi, Komisja przeprowadza ocenę końcową programu.

4. Komisja przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

ROZDZIAŁ V
PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 20
Informacja, komunikacja i promocja

1. Odbiorcy finansowania unijnego uznają pochodzenie i zapewniają eksponowanie finansowania unijnego (w szczególności podczas promowania projektów i ich wyników) poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych informacji skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym do mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z programem, jego działaniami i wynikami. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 21
Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 18 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 18 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 18 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 22
Uchylenie

Rozporządzenie (UE) nr 1293/2013 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 23
Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, aż do ich zamknięcia, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady[39] i rozporządzeniem (UE) nr 1293/2013, które nadal stosuje się do danych projektów aż do ich zamknięcia.

2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na program można również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzeń (WE) nr 614/2007 i (UE) nr 1293/2013.

3. W razie potrzeby w budżecie obejmującym okres po 31 grudnia 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 5 ust. 4, aby umożliwić zarządzanie projektami, które nie zostaną zakończone przed tą datą.

4. Środki powracające z instrumentów finansowych ustanowionych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1293/2013 mogą być inwestowane w instrumenty finansowe ustanowione w ramach [funduszu InvestEU].

5. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012[40] środki odpowiadające dochodom przeznaczonym na określony cel i pochodzące ze zwrotów kwot nienależnie wypłaconych w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 614/2007 lub rozporządzenia (UE) nr 1293/2013 są wykorzystywane na finansowanie programu.

Artykuł 24
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego	*W imieniu Rady*
Przewodniczący	*Przewodniczący*

[39] Rozporządzenie (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie instrumentu finansowego na rzecz środowiska (LIFE+) (Dz.U. L 149 z 9.6.2007, s. 1).

[40] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1293/2013

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa *(klaster programów)*

III. Zasoby naturalne i środowisko

1.3. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

☐ **nowego działania**

☐ **nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego**[41]

☑ **przedłużenia bieżącego działania**

☐ **połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania**

1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.4.1. Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy

Rozporządzenie ma wejść w życie dnia 1 stycznia 2021 r.

Jego wdrożenie poprzedzą:

– pewne działania przygotowawcze podjęte w ramach obecnego programu, w szczególności konieczne do szybkiego rozpoczęcia realizacji podprogramu „Przyroda i różnorodność biologiczna”;

– przyjęcie wieloletniego programu prac, w którym określone zostaną: rozdział środków w ramach każdego podprogramu na poszczególne rodzaje finansowania, tematyka projektów lub szczególne potrzeby na które wymagany jest wstępny przydział środków, rodzaje planów dotyczących celów końcowych, w przypadku których mogą zostać złożone wnioski o finansowanie strategicznych projektów zintegrowanych, a także maksymalny okres kwalifikowalności w odniesieniu do realizacji projektów.

1.4.2. Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.

Przyczyny działania na poziomie europejskim (*ex ante*)

Wartość dodana programu wynika z jego roli katalizatora, jeśli chodzi o wspieranie rozwoju unijnej polityki w zakresie środowiska i klimatu, a także działań pomagających w realizacji

[41] O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

unijnych celów w dziedzinie środowiska i klimatu, w tym przechodzenia na czystą energię w całej Unii.

Problemy związane ze środowiskiem, w tym zmiana klimatu, ze względu na swój charakter wykraczają poza granice polityczne, prawne i te ustanowione przez ludzi, więc państwa członkowskie nie są w stanie rozwiązać ich samodzielnie. Interwencja Unii w formie specjalnego instrumentu na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu, obejmującego kwestie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, jest konieczna, by skutecznie rozwiązywać tego rodzaju problemy, uniknąć błędów w koordynacji i ułatwić spójne uwzględnianie kwestii środowiska i klimatu w całym budżecie Unii za pomocą ukierunkowanych działań.

Skuteczniejsza realizacja jest możliwa, ponieważ program LIFE przyczynia się do opracowywania, wdrażania i egzekwowania unijnej polityki i przepisów prawnych dotyczących środowiska i klimatu, zapewniając koordynację na poziomie Unii oraz unijną platformę wymiany najlepszych praktyk i demonstracji najbardziej skutecznych rozwiązań, m.in. dotyczących przejścia na czystą energię, które mają zostać powielone na szerszą skalę w Unii.

Program LIFE umożliwia lepszy podział odpowiedzialności, a jednocześnie propaguje solidarne zarządzanie zasobami środowiskowymi Unii/ochronę tych zasobów, stanowiących zwykle dobra publiczne i nierozłożonych równomiernie w całej Unii. Ich powiązane koszty i korzyści nie znajdują zazwyczaj odzwierciedlenia na rynku – w związku z tym konieczne jest dzielenie się powiązanymi obciążeniami dla dobra prawidłowego funkcjonowania jednolitego rynku.

Program LIFE skupia się na projektach o stosunkowo niewielkiej skali i zapewnia jednorazowe inwestycje potrzebne w danym obszarze, eliminując początkowe bariery i testując nowe podejścia, które z kolei stymulują szersze działania i prowadzą do uwzględniania problematyki środowiska i klimatu w głównych unijnych instrumentach finansowania.

Za pomocą strategicznych projektów zintegrowanych i strategicznych projektów ochrony przyrody program tworzy synergie pomiędzy środkami unijnymi i krajowymi ułatwiającymi wdrażanie przepisów Unii.

Ponadto z programu LIFE finansowane są te działania i środki, które w innym wypadku nie otrzymałyby wystarczającego finansowania ze strony samych państw członkowskich. Niektóre akty unijnego prawodawstwa w dziedzinie ochrony środowiska, takie jak dyrektywa siedliskowa i dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (dyrektywa NEC), wyraźnie stwierdzają konieczność unijnego finansowania do realizacji ich celów.

Oczekiwana wygenerowana unijna wartość dodana (*ex post*) jest związana z efektem katalizującym, a zatem z wpływem

– nowych/zmienionych przepisów i polityk, uzgodnionych i wdrożonych na poziomie międzynarodowym (np. porozumienie paryskie) i unijnym,

– wdrożenia nowych innowacyjnych technik, podejść i najlepszych praktyk oraz

– stosowania udanych rozwiązań technicznych i politycznych dotyczących włączania celów w zakresie środowiska, klimatu i czystej energii do innych polityk i do praktyk sektora publicznego i prywatnego.

1.4.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań

Ocena końcowa programu LIFE+ (2007–2013) wykazała, że program spełnił swoje cele pod względem propagowania i wdrażania polityki ochrony środowiska i prawodawstwa Unii, wnosząc znaczącą unijną wartość dodaną. Stwierdzono jednak również pewne niedociągnięcia. Znaczną większość z nich uwzględniono przy wprowadzaniu zmian do koncepcji nowego programu LIFE (2014–2020).

Skuteczność tych zmian została przeanalizowana w niedawnej ocenie śródokresowej LIFE. Chociaż ocena została przeprowadzona na wczesnym etapie realizacji programu, kiedy dopiero rozpoczęto realizację projektów z lat 2014 i 2015, potwierdziła ona, że program staje się coraz bardziej skuteczny, wydajny i adekwatny, a także wnosi wkład w realizację strategii „Europa 2020". Ponadto zdecydowana większość zainteresowanych podmiotów, które wzięły udział w konsultacjach publicznych, określa program LIFE jako bardzo ważny instrument realizacji priorytetów środowiskowych i klimatycznych.

Poniżej podsumowano wnioski wyciągnięte z oceny śródokresowej i, w stosownych przypadkach, zalecenia sformułowane w ramach innych ocen programu LIFE. Dotyczą one trzech aspektów: adekwatności, spójności i zakresu programu; skuteczności i efektu katalizującego; oraz wydajności i upraszczania. Niektóre z wniosków zostały już uwzględnione w czasie realizacji bieżącego programu.

1. Adekwatność, spójność i zakres

• Program LIFE i jego cele ogólne są adekwatne i ukierunkowane na bieżące unijne priorytety w zakresie środowiska i klimatu. Ponadto sześć obszarów priorytetowych określonych w obowiązującym rozporządzeniu LIFE jest zgodnych z tymi potrzebami.

• Około 13 % projektów LIFE wpływa na więcej niż jeden obszar tematyczny. Takie nakładanie się obszarów oznacza synergię: z uwagi na współzależność zasobów naturalnych projekty służące wielu celom są bardziej skuteczne. Podczas oceny takie projekty o spotęgowanym oddziaływaniu otrzymują dodatkowe punkty.

• Z uwagi na niewielki budżet, szeroki zakres wyznaczonych celów polityki oraz nowe wyzwania nie wszystkie obszary mogą zostać odpowiednio uwzględnione do końca okresu programowania. Masa krytyczna, która wywołałaby zmianę we wszystkich aspektach środowiskowych i klimatycznych, wymagałby znacznego zwiększenia budżetu.

• Zmniejszenie zakresu tematycznego programu miałoby jednak decydujące znaczenie, jeśli chodzi o realizację jednego lub większej liczby priorytetów programu (np. zasobooszczędności, jakości wody i powietrza, redukcji emisji gazów cieplarnianych, przyrody i różnorodności biologicznej, w tym ochrony środowiska morskiego itp.).

• Nakładanie się zakresu projektów dotowanych ze środków programu LIFE i innych programów UE (np. projektów demonstracyjnych w ramach programu „Horyzont 2020") daje efekt synergii, ponieważ programy mają różne cele i działania, które są ze sobą wzajemnie powiązane, choć różnią się wielkością i charakterem. W niektórych obszarach (np. przyrody i różnorodności biologicznej, w tym ekosystemów morskich) program odgrywa wyjątkową i kluczową rolę. Synergie i komplementarność zaobserwowano w szczególności w przypadku programów dotyczących badań naukowych, spójności oraz rozwoju obszarów wiejskich. Nadal jednak konieczna jest poprawa, jeśli chodzi o systematyczne tworzenie mechanizmów synergii.

2. Skuteczność i efekt katalizujący

• Ogólnie rzecz biorąc, skutecznymi mechanizmami realizacji okazują się różne rodzaje dotacji (na rzecz projektów działań standardowych, projektów zintegrowanych, pomocy

technicznej dla projektów zintegrowanych, projektów przygotowawczych i wsparcia organizacji pozarządowych).

• Projekty zintegrowane, które polegają na koordynowaniu realizacji działań na dużą skalę terytorialną, wykazują znaczny potencjał zwiększenia efektu katalizującego programu LIFE. Finansowanie z LIFE w wysokości 251,7 mln EUR przeznaczone na projekty zintegrowane w ramach bieżącego programu w okresie 2014–2016 ma uruchomić inwestycje w ochronę środowiska i działania w dziedzinie klimatu o łącznej wysokości około 5,7 mld EUR. Oznacza to, że na każde wydane euro pochodzące z programu LIFE, kolejne 22 EUR jest kierowane z innych źródeł do wykorzystania w skoordynowany sposób na cele związane ze środowiskiem i klimatem.

• Pilotażowy instrument finansowy – instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej (PF4EE) – ma na celu budowanie zdolności instytucji finansowych do tworzenia i testowania specjalnych produktów kredytowych ukierunkowanych na inwestycje sektora prywatnego w środki w zakresie efektywności energetycznej. Faza pilotażowa pokazała, że instrument cieszy się dużym zainteresowaniem i może przynieść zwiększenie skali i powszechne stosowanie pilotażowych kredytów w dziedzinie efektywności energetycznej za pośrednictwem odpowiednich instrumentów finansowych uruchamianych w ramach unijnych programów, w szczególności w ramach przyszłego funduszu InvestEU.

• Komitet Regionów postuluje, aby program LIFE doprowadził do większej komplementarności między PF4EE a innymi odpowiednimi instrumentami finansowymi.

• Pilotażowy mechanizm finansowy na rzecz kapitału naturalnego (NCFF) jest instrumentem finansowym zapewniającym kredyty, kapitał własny oraz gwarancje dla tych środków w zakresie ochrony przyrody i przystosowania się do zmiany klimatu, które mogą generować przychody lub oszczędność kosztów. Mechanizm ten służy ustanowieniu sekwencji powtarzalnych operacji, które będą kwalifikowały się do objęcia finansowaniem i będą pełniły funkcję dowodów pozwalających „zweryfikować poprawność projektu", które przekonają potencjalnych inwestorów o atrakcyjności tego rodzaju działań w kontekście dążenia do bezpośredniej realizacji celów w dziedzinie różnorodności biologicznej i klimatu. Zainteresowanie mechanizmem wzrasta powoli ze względu na potrzebę dostosowania bankowych praktyk oceny zwrotu z takich inwestycji oraz konieczność poprawy jakości wniosków projektowych. W następstwie oceny śródokresowej programu LIFE dokonano kilku korekt w celu zwiększenia widoczności tego instrumentu oraz uruchomienia instrumentu pomocy technicznej. Wpłynęło to pozytywnie na sekwencję projektów. Jedno z zaleceń, których jeszcze nie zrealizowano dotyczy uzupełnienia tego wsparcia finansowego ukierunkowanymi dotacjami (łączenie).

• Zamówienia publiczne uznaje się za wartościowy mechanizm realizacji, jeśli chodzi o udzielanie ukierunkowanego wsparcia na opracowanie przepisów i polityki w dziedzinie środowiska i klimatu oraz ich wdrażanie i egzekwowanie. Mają one istotny efekt katalizujący.

3. Wydajność i upraszczanie

• Przekazanie przez Komisję obowiązków w zakresie zarządzania Agencji Wykonawczej ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw (EASME) przyniosło oszczędności kosztów i zwiększyło wydajność programu, ponieważ wprowadziło korzyści skali w przypadku realizacji dużej liczby jednolitych i znormalizowanych działań niezbędnych do zarządzania dotacjami.

• LIFE jest stosunkowo skuteczny w porównaniu z innymi programami Unii. Koszty zarządzania programem są, w ujęciu relatywnym, o wiele niższe niż w przypadku innych

podobnych programów (np. COSME i „Horyzont 2020”). Praktyki zarządcze charakteryzujące się użyciem wsparcia zewnętrznego do monitorowania projektów doprowadziły do osiągnięcia niezwykle wysokiego wskaźnika powodzenia projektów i bardzo niskiego poziomu błędu (0,25 % w 2017 r. – wskaźnik najniższy spośród wszystkich programów unijnych).

Kwestie wymagające poprawy:

- Lepsze wyniki i ukierunkowanie można uzyskać dzięki zogniskowaniu projektów wokół kluczowych priorytetów, w szczególności w przypadku podprogramu „Środowisko”, którego priorytety tematyczne na okres siedmiu lat są zdefiniowane w rozporządzeniu. Istnieje możliwość, że nowe priorytety pojawiające się podczas siedmioletniego okresu programowania (takie jak gospodarka o obiegu zamkniętym i powiązane dziedziny, np. tworzywa sztuczne) bądź inne priorytety, których nie uwzględniono w odpowiedni sposób w projektach (wybranych w wyniku zaproszenia do składania wniosków z zastosowaniem podejścia oddolnego) mogą nie znaleźć odzwierciedlenia w wystarczającej liczbie interwencji.

- W opinii beneficjentów obciążenie administracyjne jest zbyt duże. Istnieje zatem potrzeba uproszczenia rozporządzenia oraz procedury składania wniosków i sprawozdawczości. Wprowadzono już pewne środki w zakresie uproszczenia, a inne możliwości są obecnie badane.

- Udział beneficjentów z niektórych państw członkowskich jest niewielki, co grozi osłabieniem efektu katalizującego programu. Zastosowanie przydziałów krajowych nie okazało się skutecznym sposobem rozwiązania tego problemu: poskutkowało ono zmniejszeniem udziału krajów, które wcześniej uczestniczyły w programie w większym stopniu, nie zwiększyło się natomiast uczestnictwo pozostałych. Od 2018 r. nie stosuje się przydziałów krajowych. Choć jest jeszcze za wcześnie na wyciąganie wniosków dotyczących dotacji na budowanie zdolności wprowadzonych w 2014 r., gdyż dotowane projekty są wciąż w realizacji, ich wyniki wydają się zróżnicowane. Należy poszukiwać nowych sposobów zniwelowania różnic pod względem uczestnictwa.

- Im większe jest powielanie rezultatów projektów, tym większy jest efekt katalizujący programu LIFE. W sprawozdaniu z 2016 r. stwierdzono, że chociaż około trzech czwartych projektów ma wysoki potencjał pod względem powielania rezultatów, wskaźnik rzeczywistego powielania jest niewystarczający. Jako główne przeszkody beneficjenci wymieniają brak: środków finansowych, zainteresowania i determinacji ze strony decydentów, szczegółowych informacji, także na temat możliwych do przekazania rozwiązań, oraz zdolności pod względem planowania inwestycji.

1.4.4. Spójność z innymi właściwymi instrumentami oraz możliwa synergia

Program LIFE jest jedynym funduszem unijnym w całości poświęconym celom w zakresie środowiska i klimatu, w tym przejściu na czystą energię. Wypełnia on niszę między unijnymi programami wspierającymi badania naukowe i innowacje z jednej strony a unijnymi programami finansującymi wprowadzanie środków na dużą skalę z drugiej strony (zob. wykres 1 poniżej).

Jak przedstawiono na wykresie 1, pierwszy etap – *badania naukowe/innowacje*, obejmuje badania podstawowe, które wzbogacają wiedzę naukową oraz demonstracje techniczne służące wykazaniu rentowności innowacji. LIFE nie obejmuje tej dziedziny, z wyjątkiem prowadzonych na małą skalę działań badawczych, które są pomocne w realizacji innych celów projektów. Drugi etap, *demonstracja/najlepsze praktyki* obejmuje testowanie,

demonstracje i działania pilotażowe dotyczące skuteczności nowych technologii lub podejść jako metod realizacji polityki. Program LIFE finansuje głównie działania, które należą do tego etapu, w szczególności w ramach standardowych „tradycyjnych" projektów działań. Z programu LIFE finansowane są również działania na etapie trzecim, zatytułowanym *ułatwienie eksploatacji/zwiększenie skali/podnoszenie świadomości*, np. w ramach strategicznych projektów zintegrowanych i działań wspierających przejście na czystą energię. W ramach tego etapu projekty przygotowują grunt do wprowadzania na dużą skalę odpowiednich technologii i metod. Czwarty etap, *finansowanie na dużą skalę rozwiązań ekologicznych*, obejmuje przypadki gdy dana technologia, metoda lub polityka jest wiarygodna, ale główną przeszkodę stanowi dostęp do finansowania. Z programu LIFE nie finansuje się realizacji na dużą skalę.

Chociaż działania w ramach programu LIFE na lata 2014–2020 służą rozwiązywaniu niektórych problemów bezpośrednio w terenie, jego główne oddziaływanie jest pośrednie ze względu na jego funkcję katalizatora: wsparcie działań na małą skalę mających na celu zapoczątkowanie, rozszerzenie lub przyspieszenie praktyk zrównoważonej produkcji, dystrybucji i konsumpcji poprzez:

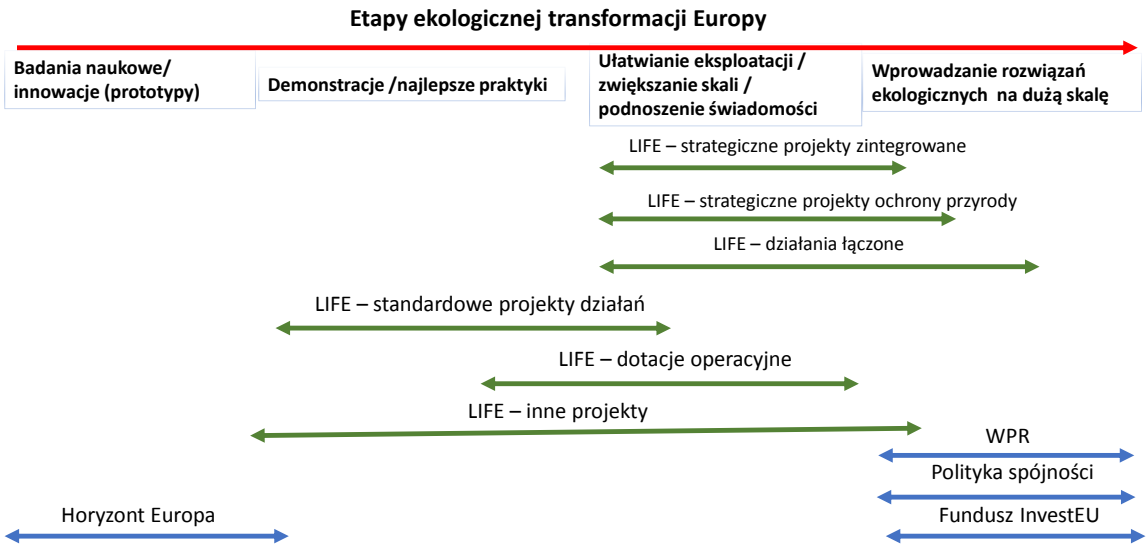
ułatwienie opracowywania i wymiany najlepszych praktyk oraz wiedzy;

budowanie zdolności i przyspieszenie wdrażania przepisów i polityk w dziedzinie środowiska i klimatu;

pomoc dla zainteresowanych stron w testowaniu technologii i rozwiązań na małą skalę; oraz

uruchamianie środków z innych źródeł.

Wykres 1. Zakres programu LIFE i innych głównych programów i funduszy UE

Źródło: Komisja Europejska

Ocena skutków potwierdza sformułowany w ocenie śródokresowej programu LIFE wniosek, że nakładanie się etapów finansowania oraz elementów związanych z realizacją i rozwojem polityki w dziedzinie środowiska i klimatu (zob. wykres 1) ma charakter synergetyczny.

Wykorzystywana będzie synergia w szczególności z: [Funduszem InvestEU], przede wszystkim w ramach jego segmentu na rzecz zrównoważonej infrastruktury, [programem „Horyzont Europa", Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego, Funduszem Spójności, Europejskim Funduszem Społecznym+, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim].

Program LIFE jest przeznaczony do wspierania technik demonstracji, podejść i najlepszych praktyk z potencjałem powielania i zastosowania na większą skalę przy dużych programach. Strategiczne projekty zintegrowane LIFE umożliwiają mobilizację innych europejskich, krajowych, regionalnych i prywatnych funduszy na realizację kluczowych planów środowiskowych i klimatycznych (np. planów gospodarowania wodami w dorzeczach, planów czystego powietrza itp.). W szczególności w odniesieniu do przyrody i różnorodności biologicznej strategiczne projekty ochrony przyrody będą wdrażać spójne programy działań mające na celu włączanie unijnych celów i priorytetów w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej do innych polityk i instrumentów finansowania m.in. poprzez skoordynowaną realizację priorytetowych ram działań ustanowionych na podstawie dyrektywy 92/43/EWG. Projekty te będą miały na celu koordynację dostępnych zasobów na wspieranie realizacji celów w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, co z kolei pozwoli lepiej uwzględniać te aspekty w innych politykach.

W ocenie skutków również przeanalizowano dwa konkretne warianty dotyczące zakresu programu celem skuteczniejszego budowania potencjalnych synergii, eliminacji luk i unikania powielania elementów:

Z jednej strony, z uwagi na podobny cel i etap, na który ukierunkowany jest podprogram „Klimat" programu LIFE, włączenie działań wspierających przejście na czystą energię zwiększy ogólną spójność programu i synergię przy wdrażaniu unijnych strategii dotyczących ochrony środowiska, klimatu i czystej energii.

Z drugiej strony kontynuacja finansowania programu BEST[42] w ramach podprogramu „Przyroda i różnorodność biologiczna" programu LIFE, pomoże wyeliminować lukę w zakresie finansowania różnorodności biologicznej w regionach najbardziej oddalonych oraz w krajach i terytoriach zamorskich i umożliwi dalsze budowanie synergii rozpoczętych już w ramach programu BEST.

1.5. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy

☑ **Ograniczony czas trwania**

☑ od 01/01/2021 do 31/12/2027

☑ Okres trwania wpływu finansowego: od 2021 r. do 2027 r. w odniesieniu do środków na zobowiązania i od 2021 r. do 2036 r. w odniesieniu do środków na płatności.

☐ **Nieograniczony czas trwania**

Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od RRRR r. do RRRR r.,

po którym następuje faza operacyjna.

[42] Ponieważ nie ma specjalnej podstawy prawnej, finansowane tego programu podlega corocznej decyzji władzy budżetowej: w 2018 r. sfinansowano działanie przygotowawcze. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym działanie przygotowawcze ma na celu przygotowanie wniosku dotyczącego przyjęcia przyszłych działań i nie może być przedłużane na dłużej niż 3 kolejne lata. Istnieje zatem potrzeba stworzenia ram finansowych dla kontynuacji programu BEST po roku 2020.

1.6. Planowane tryby zarządzania[43]

☑ **Bezpośrednie zarządzanie** przez Komisję

☑w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii;

☑ przez agencje wykonawcze;

☐ **Zarządzanie dzielone** z państwami członkowskimi

☑ **Zarządzanie pośrednie** poprzez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

☑ państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;

☑ organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (należy wyszczególnić);

☑EBI oraz Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;

☑ organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;

☑ organom prawa publicznego;

☑ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, o ile zapewniają one odpowiednie gwarancje finansowe;

☑ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego oraz które zapewniają odpowiednie gwarancje finansowe;

☐ osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.

W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi".

Uwagi:

Realizacja programu może zostać powierzona agencji wykonawczej, z zastrzeżeniem wyniku analizy kosztów i korzyści oraz podjęcia powiązanych decyzji.

Zarządzanie pośrednie może być stosowane na zasadzie ad hoc i w odniesieniu do niewielkiej części puli środków finansowych; może ono polegać na powierzeniu zadań związanych z wykonywaniem budżetu organizacjom międzynarodowym, Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu lub Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu lub innym organizacjom. Będzie to zależeć od charakteru zadań.

[43] Wyjaśnienia dotyczące trybów zarządzania oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na następującej stronie: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

Na podstawie oceny śródokresowej stwierdzono, że obecne monitorowanie i ocena są w dużym stopniu efektywne i skuteczne.

Pod względem wykorzystania funduszy na projekty, wyniki kontroli *ex post* dotyczących LIFE+ oraz monitorowania na miejscu projektów LIFE pokazują, że niezwykle wysoki odsetek projektów daje dobre rezultaty, a „poziom błędu" programu – czyli kwota, którą uznano za objętą ryzykiem – jest o wiele niższy niż próg istotności wynoszący 2 % i wykazuje tendencję spadkową: w 2012 r. wynosiła 2,27 EUR na każde wydane 100 EUR, w 2015 r. spadła do 1,24 EUR, w 2016 r. była jeszcze niższa i wyniosła 0,44 EUR, aby w 2017 r. osiągnąć 0,25 EUR – wartość najniższą ze wszystkich programów unijnych.

Monitorowanie programu opiera się na wnioskach wyciągniętych w odniesieniu do poprzednich programów i jest prowadzone:

1. na poziomie projektu oraz

2. na poziomie programu.

1. Wszystkie wnioski muszą zawierać oczekiwane rezultaty pod względem wyników na poziomie projektu. Wyniki te są ustalane zgodnie z zestawem zdefiniowanych kluczowych wskaźników skuteczności działania. W przypadku projektów wskaźniki te są walidowane przez zespół monitorujący i przez urzędnika odpowiedzialnego za projekt i stanowią podstawę monitorowania postępów projektu. Są one regularnie aktualizowane i wartości oczekiwane są porównywane z wartościami rzeczywistymi w sprawozdaniach śródokresowych i końcowych.

W przypadku projektów w zakresie środowiska, przyrody i różnorodności biologicznej oraz działań w dziedzinie klimatu przewiduje się przeprowadzanie kontroli monitorujących co najmniej raz w roku, a pracownicy Komisji co najmniej jeden raz przeprowadzają kontrolę projektu na miejscu. Opinia zwrotna jest przekazywana beneficjentowi, aby pozwolić mu na poprawę wyników. Dokumentacja dla celów monitorowania jest tworzona na początku każdego projektu w formie krótkiego sprawozdania zawierającego opis projektu i podsumowującego działania i oczekiwane wyniki oraz skutki. Coroczne wizyty zespołu monitorującego dają obraz realizacji projektu i pozwalają na wczesne wykrywanie problemów, których rozwiązaniem można się szybko zająć. W ten sposób można osiągnąć wysoki wskaźnik powodzenia projektów oraz niski poziom błędu programu.

W przypadku każdego projektu należy złożyć sprawozdanie końcowe, a wraz z nim plan działań po zakończeniu finasowania z programu LIFE, w tym m.in. wykaz oczekiwanych skutków służących za podstawę do oceny trwałości rezultatów projektu W dalszym ciągu obowiązywać będzie obecna praktyka obejmująca kontrole monitorujące *ex post* dotyczące wybranych projektów. W ten sposób można uzyskać informacje na temat możliwości powielenia wyników projektów po upływie roku oraz ocenić efekt katalizujący programu.

2. Na poziomie programu w wieloletnich programach prac określa się szczegółowe priorytety tematyczne na okres ich trwania oraz szczegółowe cele końcowe, w tym oczekiwane produkty (tj. oczekiwaną liczbę strategicznych projektów

zintegrowanych, uwzględnienie obszarów Natura 2000 w projektach LIFE, uwzględnienie obszarów dorzecza w projektach LIFE). Na koniec każdego roku określonego w zaproszeniu do składania wniosków, Komisja analizuje, czy sfinansowano wystarczającą liczbę projektów dla danego obszaru działania, i wprowadza korekty wymagane do osiągnięcia celów śródokresowych.

Główne osiągnięcia w odniesieniu do poszczególnych priorytetów są przedstawiane podczas spotkań klastrów tematycznych i przedstawione w sprawozdaniach tematycznych. Są one jednym z narzędzi stosowanych do upowszechniania rezultatów oraz opracowywania i wdrażania polityki.

Oszacowanie stymulującego wpływu programu jest szczególnie trudne, z uwagi na szeroki zakres finansowanych inicjatyw oraz fakt, że efekt katalizujący projektów jest oczekiwany w perspektywie długoterminowej, po zakończeniu projektów. Należy zatem znaleźć równowagę między potrzebą uzyskania szczegółowych i istotnych danych z jednej strony i powiązanymi kosztami oraz obciążeniem administracyjnym dla beneficjenta z drugiej strony.

W tym celu należy korzystać z następujących źródeł informacji w połączeniu z danymi gromadzonymi na poziomie projektu:

1. próba rezultatów projektów będzie oceniana na podstawie źródeł i narzędzi niezależnych od samego projektu (np. regionalnych danych dotyczących jakości powietrza lub danych pochodzących z rejestru przedsiębiorstw). Projekty te będą systematycznie identyfikowane;

2. dane dostarczane dobrowolnie przez beneficjentów już zakończonych projektów, skontrolowane na podstawie próby i w ramach kontroli *ex post*;

3. systematycznie gromadzone dane dotyczące ogólnej kwoty zasobów finansowych uruchomionych lub koordynowanych w ramach projektów;

4. kontakty z głównymi podmiotami na poziomie krajowym i unijnym.

W ten sposób obciążenia związane z gromadzeniem danych zostaną przeniesione z beneficjentów na podmioty monitorujące (zespół monitorujący, kontrolerów zewnętrznych, EASME i Komisję).

Ocena śródokresowa oraz ocena *ex post* programu będą wdrażane odpowiednio w 2024 i 2027 r. Jak określono w ocenie skutków, uwzględniając średni czas trwania projektu, dadzą one ogólny zarys trwającego programu, uzupełniony analizą wyników programu LIFE na lata 2014–2020 oraz wpływu programu LIFE+.

Aby potwierdzić wspólne korzyści, które oba programy mogą przynieść dla realizacji poszczególnych priorytetów, takich jak działania w dziedzinie klimatu i różnorodność biologiczna, a także lepiej zaprezentować poziom wydatków na te priorytety możliwych dzięki programowi, ramy monitorowania obejmują także metodykę śledzenia wydatków związanych z działaniem w dziedzinie klimatu i różnorodnością biologiczną zgodnie z komunikatem w sprawie WRF.

Pozwoli to co roku identyfikować wydatki związane z tymi dwoma priorytetami w całym programie LIFE.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, warunków płatności i proponowanej strategii kontroli

Tryb zarządzania programem LIFE to bezpośrednie zarządzanie scentralizowane przez Komisję, które może zostać częściowo przekazane istniejącej agencji wykonawczej. Od czasu do czasu, w przypadku określonych działań *ad hoc*, przewiduje się zarządzanie pośrednie.

Komisję będzie wspomagać grupa ekspertów, w której skład wejdą przedstawiciele państw członkowskich.

System kontroli wewnętrznej funkcjonuje na podstawie wniosków wyciągniętych z dotychczasowych doświadczeń. Jego główne elementy, które mają zastosowanie do wszystkich transakcji finansowych – dotacji, zamówień i nagród – są następujące:

– obiegi środków finansowych oparte, w szczególności, na kontroli *ex ante* każdej transakcji oraz na szczegółowych kontrolach niektórych z nich;

– kontrole przeprowadzone przed udzieleniem zamówienia, dotyczące zdolności finansowej i technicznej wnioskodawców/oferentów;

– roczne sprawozdania dotyczące zarządzania i realizacji celów oraz inne sprawozdania dotyczące rachunkowości oraz zarządzania finansowego i operacyjnego.

W przypadku określonej z góry liczby projektów – wybranych na podstawie ryzyka (w celu wykrycia i skorygowania błędów) lub w wyniku pobrania reprezentatywnej próby (w celu uzyskania przez urzędnika zatwierdzającego wystarczającej pewności co do legalności i prawidłowości transakcji) – przeprowadza się kontrole *ex post* na miejscu.

Strategia kontroli uwzględnia zalecenia wynikające z ocen programu, sprawozdań wydanych przez audytora wewnętrznego oraz sprawozdań specjalnych Trybunału Obrachunkowego i mające na celu zwiększenie efektywności i unijnej wartości dodanej programu.

2.2.2. Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia

System kontroli wewnętrznej w dużej mierze opiera się na doświadczeniach zdobytych w ciągu 25 lat zarządzania programem LIFE.

Beneficjenci projektów stanowią szeroki wachlarz różnych organizacji: od małych do dużych przedsiębiorstw (przedsiębiorstwa otrzymują 44 % całkowitych środków, z czego 33 % stanowią MŚP), od prywatnych organizacji niekomercyjnych (24 %) do organów publicznych (32 %)

Wnioski wybierane są na podstawie referencji zawodowych beneficjentów, ich stabilności finansowej, a także innych kryteriów określonych przez podstawę prawną.

W trakcie procesu selekcji stosowany jest system wczesnego ostrzegania w celu zidentyfikowania potencjalnego ryzyka związanego z beneficjentami centralnie zarządzanych dotacji. Ryzyko podwójnego finansowania jest analizowane w czasie selekcji projektów, a z innymi służbami prowadzona jest systematyczna wymiana informacji.

Sesje szkoleniowe dotyczące różnych faz cyklu zarządzania projektem organizowane są na miejscu, dla kierowników projektów, w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb zarządczych i finansowych. Zachęca się do nawiązywania bezpośrednich kontaktów z urzędnikami ds. finansowych i ds. projektów w Komisji oraz w Agencji.

Główne wymogi umów dotacji są odpowiednio wyjaśniane beneficjentom w czasie spotkań na miejscu i spotkań koordynacyjnych. Cennym narzędziem pozwalającym zmniejszyć liczbę przypadków niezgodności z przepisami okazała się w szczególności organizacja wizyt monitorujących na początkowym etapie realizacji projektów celem wykrycia potencjalnych problemów na bardzo wczesnym etapie, zwłaszcza na poziomie systemów kontroli wprowadzanych przez beneficjentów, oraz naprawienia tych błędów.

Dla audytorów prowadzących kontrole *ex post* organizowane są sesje informacyjne dotyczące charakterystyki nadużyć, które mogą zostać wykryte w czasie kontroli na miejscu sprawozdania finansowego. Więcej informacji na temat strategii zwalczania nadużyć finansowych można znaleźć w pkt. 2.3 poniżej.

Zidentyfikowane zagrożenia dla realizacji programu dzielą się na następujące kategorie:

- ryzyko niewystarczająco/nieskutecznie ukierunkowanego wykorzystania środków, a także ryzyko zbyt dużego podziału środków ze względu na większy zakres terytorialny lub tematyczny;

- błędy i niedociągnięcia wynikające ze zbyt złożonych zasad dla beneficjentów i Komisji (np. dotyczących kwalifikowalności kosztów, mnogości linii budżetowych).

Jeżeli program zostanie przekazany agencji wykonawczej, pojawią się następujące zagrożenia:

- utrata wkładu z projektów w kształtowanie polityki i odwrotnie;

- błędy w koordynacji z działaniami agencji wykonawczej, innych darczyńców lub instytucji finansowych w przypadku częściowego powierzenia im realizacji programu;

- ryzyko braku jasno zdefiniowanych ograniczeń odpowiedzialności w odniesieniu do zarządzania i kontroli zadań powierzonych agencji w przypadku częściowego przekazania zadań.

Jeśli chodzi o dwa pierwsze zagrożenia, zostały one częściowo wyeliminowane dzięki specjalnym wariantom przeanalizowanym w ocenie skutków, czyli:

1. poprawie strategicznego ukierunkowania programu dzięki uproszczeniu rozporządzenia i wieloletniego programu prac

2. zmniejszeniu obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców/beneficjentów

3. usprawnieniu procedur wykonania budżetu Unii

W przeszłości zapobieżono ryzyku ewentualnych negatywnych skutków ubocznych związanych z przeniesieniem zarządzania do EASME, takich jak brak ciągłości i utrata wkładu projektów w kształtowanie polityki i odwrotnie, dzięki przesunięciu kluczowych zasobów ludzkich z Komisji do EASME oraz opracowaniu strategii uwzględniania polityki, która obejmuje powtarzające się i jednorazowe działania zapewniające, aby:

- potrzeby polityczne znalazły odzwierciedlenie w programie i realizacji projektów;

- decydenci polityczni mieli dostęp do stosownych produktów i wyników projektów i mogli je wykorzystywać.

Strategia ta obejmuje działania takie jak szkolenie pracowników agencji w zakresie określonych polityk, wspólne tematyczne spotkania podmiotów realizujących projekty, wymianę refleksji na temat potrzeb politycznych w zaproszeniach do składania wniosków, przekazywanie informacji zwrotnych dotyczących wyników projektów istotnych dla kształtowania polityki itp.

2.2.3. Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)

Obecnie program LIFE na lata 2014–2020 jest przekazany do zarządzania głównie agencji wykonawczej. Ocena skutków finansowych opiera się na założeniu, że program na lata 2020–2027 będzie realizowany wewnętrznie przez służby Komisji. Opłacalność zlecenia zadań agencji wykonawczej zostanie oceniona na podstawie oceny kosztów i korzyści.

Projekty:

- Wybór/ocena/negocjacje projektów: kontrole prewencyjne, w stosownych przypadkach, całej dokumentacji z pomocą ekspertów zewnętrznych;

- realizacja projektów w oparciu o dotacje: monitorowanie zapobiegawcze i wykrywające, kontrole na miejscu każdego projektu przynajmniej raz w okresie realizacji projektu;

- Przed płatnością końcową: kontrole wykrywające i korygujące, przegląd całej dokumentacji z szerokim wykorzystaniem świadectw audytów zewnętrznych.

Co roku przeprowadzane będą na miejscu kontrole *ex post* dotacji. Poza tym wprowadzone zostaną nowe rodzaje audytów – „zdalne analizy dokumentów" – w celu realizacji kontroli zarządczych bez udawania się na miejsce.

Kontroli w ramach programu LIFE nie można oddzielić od zarządzania programem: w 2017 r. koszt ogólnego zarządzania, łącznie z wszystkimi kontrolami na miejscu, wyniósł 20 mln EUR. Stanowi to 4 % całkowitej kwoty objętej zarządzaniem w 2017 r.

Szacuje się, że koszty kontroli nieznacznie się obniżyły ze względu na przewidziane uproszczenia w zarządzaniu programem i w zasadach dotyczących kwalifikowalności kosztów:

• Doświadczenie zdobyte w czasie realizacji trwającego obecnie etapu pilotażowego pokazuje, że należy rozważyć zniesienie wymogu przedstawiania pełnego projektu na początku procedury składania wniosku i rozszerzenie dwuetapowej procedury wyboru na projekty standardowe. Ma to już miejsce w przypadku projektów zintegrowanych, a w przypadku niektórych tradycyjnych projektów trwa faza pilotażowa. Dzięki takim zmianom zmniejszyłoby się obciążenie administracyjne dla wnioskodawców.

• Dostosowanie wymogów w zakresie sprawozdawczości proporcjonalnie do czasu trwania i stopnia złożoności projektów oraz wysokości dotacji.

- Uproszczenie bazy wskaźników na podstawie głównych założeń projektu.
- Stosowanie uproszczonych form kosztów, płatności opartych na produkcie, ograniczenia kosztów kwalifikowalnych w przypadku dotacji.
- Stosowanie dotacji kaskadowych z ograniczoną sprawozdawczością i przy udziale zespołu monitorującego.
- Uproszczenie procedury składania wniosków, w tym optymalizacja formularzy i dokumentów potwierdzających.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

Określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. ze strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Nadużyciem finansowym jest zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne naruszenie przepisów. Obejmuje ono w szczególności wszelkie naruszenie interesów finansowych Unii określone w konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich. Zasadniczym elementem odróżniającym nadużycie finansowe od nieprawidłowości jest umyślność. Oprócz wpływu finansowego nadużycie finansowe wiąże się z ryzykiem utraty reputacji.

Zgodnie z metodyką i wytycznymi OLAF i na poziomie DG opracowywana jest szczegółowa strategia zwalczania nadużyć finansowych na podstawie ocen ryzyka dotyczących głównych działań w zakresie zarządzania finansami i innych działań zarządczych.

Oceny nadużyć finansowych były prowadzone w okresie od czerwca do sierpnia 2015 r. i zostaną zaktualizowane w 2018 r. Podczas oceny uwzględniano wyniki audytu następczego przeprowadzonego przez służbę audytu wewnętrznego i dotyczącego kontroli strategii zwalczania nadużyć finansowych przeprowadzonej przez SIAC oraz sprawozdania Trybunału Obrachunkowego. Z przeprowadzonych ocen ryzyka nadużyć finansowych wynika, że ryzyko rezydualne istotnych niewykrytych nadużyć finansowych jest ogólnie niskie (pod względem prawdopodobieństwa i skutków).

Szczegółowo zbadano obszary, w których ryzyko rezydualne zostało ocenione jako niskie do średniego:

1) Zamówienia: Na podstawie oceny ryzyka można stwierdzić, że stosowane mechanizmy kontroli skutecznie obniżają główne ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych na etapach przygotowywania, oceny, wyboru i realizacji w procedurze udzielania zamówień (np. tendencyjne specyfikacje istotnych warunków zamówienia, nieujawnione konflikty interesów, nieuczciwe procedury oceny, zmowy między wykonawcami, zmowy z wykonawcą i wykorzystywanie informacji wewnętrznych, fikcyjni wykonawcy, plagiaty, podwójne finansowanie). W następujących obszarach stwierdzono niskie do średniego szacowane ryzyko rezydualne: a) zmowa z wykonawcą dotycząca zaakceptowania usług o obniżonym standardzie; b) plagiaty / substytucja produktów; oraz średnie ryzyko rezydualne: c) podwójne finansowanie.

Aby sprostać temu niskiemu do średniego i średniemu ryzyku nadużyć finansowych, zaleca się regularne stosowanie list kontrolnych z sygnałami ostrzegawczymi (część zmienionej strategii zwalczania nadużyć finansowych) oraz stosowanie zewnętrznych baz danych (np. wymienionych na stronie internetowej OLAF-u),

a jednocześnie organizuje się dodatkowe sesje szkoleniowe koordynowane z OLAF-em).

2) Dotacje: Na podstawie oceny ryzyka można stwierdzić, że stosowane mechanizmy kontroli skutecznie obniżają główne ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych na etapach oceny, wykonania i oceny *ex post* procesu przyznawania dotacji (np. nieujawnione konflikty interesów, nieuczciwe procedury oceny, działania przeprowadzone niezgodnie z opisem technicznym, wypłaty zawyżonych kwot, podwójne finansowanie, usiłowanie nadużyć finansowych). W następujących obszarach stwierdzono średnie szacowane ryzyko rezydualne: 1) Podwójne finansowanie; i niskie do średniego szacowane ryzyko rezydualne: 2) niewykrycie potencjalnych przypadków nadużyć finansowych.

Ryzyko to jest jeszcze bardziej obniżane dzięki organizacji dodatkowych sesji szkoleniowych koordynowanych z OLAF-em oraz regularnemu stosowaniu list kontrolnych z czerwonymi flagami (część zmienionej strategii zwalczania nadużyć finansowych).

3) Wydatki administracyjne: Na podstawie oceny ryzyka można stwierdzić, że stosowane mechanizmy kontroli skutecznie obniżają główne ryzyko w obszarze szkoleń, publikacji, posiedzeń wewnętrznych oraz elementów wydatków administracyjnych związanych z kosztami rekreacyjnymi/reprezentacyjnymi (tj. potencjalne nadużycia polegające na zwrocie niekwalifikowalnych kosztów).

3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Dział wieloletnich ram finansowych i proponowane nowe linie budżetowe po stronie wydatków

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
	09 02 Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	Zróżn. / niezróżn.[44]	państw EFTA[45]	krajów kandydujących	państw trzecich	w rozumieniu art. [21 ust. 2 lit. b)] rozporządzenia finansowego
Dział 3 – Zasoby naturalne i środowisko	09 02 XX Środowisko	Zróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 02 XX XX Przyroda i różnorodność biologiczna	Zróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 02 XX XX Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia	Zróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 02 XX Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej	Zróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 02 XX Przejście na czystą energię	Zróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 01 XX XX Środowisko – wydatki na zarządzanie administracyjne	Niezróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 01 XX XX Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej – wydatki na zarządzanie administracyjne	Niezróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE
	09 01 XX XX Przejście na czystą energię – wydatki na zarządzanie administracyjne	Niezróżn.	TAK	TAK	TAK	NIE

Proponowane linie budżetowe odzwierciedlają działania wskazane we wniosku Komisji w sprawie wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027 (COM(2018)321 final) przyjętym dnia 2 maja 2018 r. i odpowiadają strukturze programu podanej w projekcie rozporządzenia.

Nomenklatura budżetowa przedstawiona w ocenie skutków finansowych regulacji może ulec zmianie i może stać się przedmiotem dalszych decyzji.

[44] Środki zróżnicowane / środki niezróżnicowane

[45] EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki

3.2.1. Synteza szacunkowego wpływu na wydatki[46]

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych	3	Zasoby naturalne i środowisko

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***po 2027 r.***	**OGÓŁEM**
09 02 XX XX Przyroda i różnorodność biologiczna	Środki na zobowiązania	(1)	**261,992**	**268,057**	**277,446**	**290,490**	**307,658**	**329,587**	**355,431**	0,000	**2 090,660**
	Środki na płatności	(2)	9,268	102,459	127,137	156,468	191,813	228,469	258,373	1016,672	**2 090,660**
09 02 XX XX Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia	Środki na zobowiązania	(1)	**164,507**	**168,315**	**174,210**	**182,400**	**193,180**	**206,950**	**223,177**	0,000	**1 312,740**
	Środki na płatności	(2)	5,820	64,335	79,831	98,248	120,440	143,458	162,234	638,376	**1 312,740**
09 02 XX Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej	Środki na zobowiązania	(1)	122,203	124,671	127,128	129,937	132,564	135,333	137,190	0,000	**909,027**
	Środki na płatności	(2)	2,625	46,522	57,168	69,099	81,848	93,115	98,996	459,653	**909,027**
09 02 XX Przejście na czystą energię	Środki na zobowiązania	(1)	132,117	134,810	137,556	140,357	143,214	146,129	148,317	**0,000**	**982,500**
	Środki na płatności	(2)	6,247	52,548	63,913	76,317	89,829	101,689	108,113	483,846	**982,500**
09 01 XX XX Środowisko – wydatki na zarządzanie administracyjne [47]	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3)	13,500	13,600	13,700	13,800	13,900	14,000	14,100	0,000	**96,600**

[46] Suma poszczególnych kwot nie jest równa łącznej kwocie ze względu na zaokrąglenia.

[47] Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program Obejmują one kwoty konieczne do zarządzania zobowiązaniami pozostającymi do spłaty („spuścizną”) programów na lata 2014–2020, którymi obecnie zarządza agencja wykonawcza.

09 01 XX XX Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej – wydatki na zarządzanie administracyjne	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3)	5,684	5,773	5,925	5,777	5,864	5,864	6,086	0,000	**40,973**
09 01 XX XX Przejście na czystą energię – wydatki na zarządzanie administracyjne [48]	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3)	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	0,000	**17,500**
Środowisko	Środki na zobowiązania		439,999	449,972	465,356	486,690	514,738	550,537	592,708	0,000	**3 500,000**
	Środki na płatności		28,588	180,394	220,668	268,516	326,153	385,927	434,707	1 655,048	**3 500,000**
Działania w dziedzinie klimatu	Środki na zobowiązania		262,504	267,754	273,109	278,571	284,143	289,826	294,093	0,000	**1 950,000**
	Środki na płatności		17,056	107,343	129,506	153,693	180,041	203,168	215,695	943,499	**1 950,000**
OGÓŁEM środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania	=1+3	702,503	717,726	738,465	765,261	798,881	840,363	886,801		**5 450,000**
	Środki na płatności	=2+3	45,643	287,736	350,174	422,208	506,194	589,095	650,402	2 598,547	**5 450,000**

Dział wieloletnich ram finansowych	7	„Wydatki administracyjne”

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

[48] Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program Nie obejmują one kwoty koniecznej do zarządzania zobowiązaniami pozostającymi do spłaty („spuścizną”) programów na lata 2014–2020, ponieważ zostały one sfinansowane w ramach programu „Horyzont 2020”.

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	*po 2027 r.*	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie[49]		17,017	21,879	28,314	30,602	35,464	38,038	40,755		**212,069**
Pozostałe wydatki administracyjne		1,061	1,312	1,920	1,620	1,646	1,746	2,396		**11,702**
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	**18,078**	**18,078**	**23,191**	**30,234**	**32,222**	**37,110**	**39,784**	**43,151**		**223,771**

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	*po 2027 r.*	OGÓŁEM
OGÓŁEM środki z wszystkich DZIAŁÓW wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	720,580	740,917	768,699	797,483	835,991	880,148	929,952	**0**	**5 673,771**
	Środki na płatności	63,721	310,927	380,408	454,431	543,304	628,879	693,553	2598,547	**5 673,771**

[49] Oczekuje się, że realizacja programu zostanie częściowo powierzona agencji wykonawczej, z zastrzeżeniem wyniku analizy kosztów i korzyści oraz podjęcia powiązanych decyzji. Środki administracyjne związane z realizacją programu, w Komisji i w agencji wykonawczej, zostaną odpowiednio dostosowane.

3.2.2. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

– ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych

– ☑ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**OGÓŁEM**
DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie[50]	17,017	21,879	28,314	30,602	35,464	38,038	40,755	**212,069**
Pozostałe wydatki administracyjne	1,061	1,312	1,920	1,620	1,646	1,746	2,396	**11,702**
Suma cząstkowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	**18,078**	**23,191**	**30,234**	**32,222**	**37,110**	**39,784**	**43,151**	**223,771**

Poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych[51]								
Zasoby ludzkie	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Pozostałe wydatki administracyjne	21,684	21,873	22,125	22,077	22,264	22,364	22,686	**155,073**
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	**21,684**	**21,873**	**22,125**	**22,077**	**22,264**	**22,364**	**22,686**	**155,073**

OGÓŁEM	**39,761856**	**45,064144**	**52,358484**	**54,298484**	**59,374624**	**62,148624**	**65,837624**	**378,84384**

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne środki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

[50] Trzy dyrekcje generalne nie posiadają stałych zasobów ludzkich potrzebnych do zarządzania przewidzianymi działaniami, ponieważ żadna z nich nie zarządza większością działań w ramach programu na lata 2014–2020, zlecanych agencji wykonawczej; przewiduje się stały wzrost liczby działań w ramach podprogramów zarządzanych przez DG ds. Środowiska („Przyroda i różnorodność biologiczna” oraz „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia”).

[51] Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

3.2.2.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

– ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.

– ☑ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

–

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy

Rok		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)								
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji[52]		119	153	198	214	248	266	285
W delegaturach								
Badania naukowe								
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED[53] Dział 7								
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali							
	- w delegaturach							
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali							
	- w delegaturach							
Badania naukowe								
Inne (określić)								
OGÓŁEM		119	153	198	214	248	266	285

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

Opis zadań do wykonania:

Urzędnicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	Zarządzanie operacyjne i finansowe wszystkimi działaniami objętymi programem (dotacjami, zamówieniami publicznymi, nagrodami itp.) Budowanie synergii i koordynacja z innymi programami Monitorowanie i ocena

[52] W tym zasoby ludzkie niezbędne do zarządzania nowym programem oraz zasoby ludzkie w DG ENV konieczne do zarządzania spuścizną programu LIFE+, szacowane na 5 EPC w 2021 r., 4 EPC w 2022 r. i 2 EPC w 2023 r.

[53] CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

3.2.3. Udział osób trzecich w finansowaniu

Wniosek/inicjatywa:

– ☑ nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich

– ☐ przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich szacowane zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**OGÓŁEM**
Określić organ współfinansujący								
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem								

3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

– ☑ Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody

– ☐ Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:

☐ wpływ na zasoby własne

☐ wpływ na dochody inne

Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków ☐

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów:	Wpływ wniosku/inicjatywy[54]						
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Artykuł …							

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmie.

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

[54] W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.